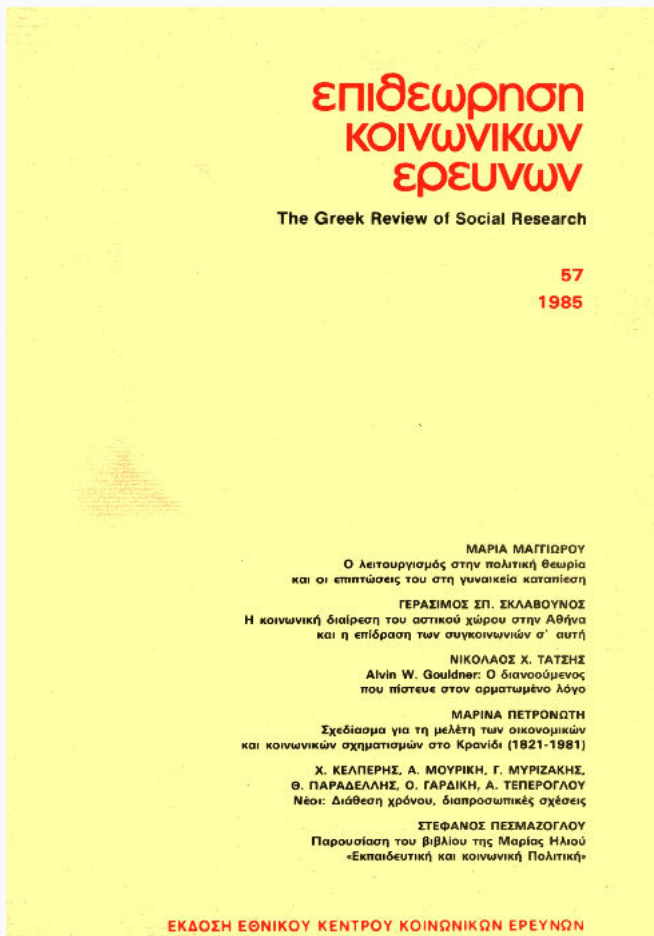

The Greek Review of Social Research

Vol 57 (1985)

57

Νέοι: διάθεση χρόνου, διαπροσωπικές σχέσεις: προκαταρκτική έκθεση

Χ. Κελπερής, Α. Μουρίκη, Γ. Μυριζάκης, Θ. Παραδέλλης, Ο. Γαρδίκη, Α. Τεπερόγλου

doi: [10.12681/grsr.901](https://doi.org/10.12681/grsr.901)

Copyright © 1985, Χ. Κελπερής, Α. Μουρίκη, Γ. Μυριζάκης, Θ. Παραδέλλης, Ο. Γαρδίκη, Α. Τεπερόγλου

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Κελπερής Χ., Μουρίκη Α., Μυριζάκης Γ., Παραδέλλης Θ., Γαρδίκη Ο., & Τεπερόγλου Α. (1985). Νέοι: διάθεση χρόνου, διαπροσωπικές σχέσεις: προκαταρκτική έκθεση. *The Greek Review of Social Research*, 57, 83–144. <https://doi.org/10.12681/grsr.901>

*Χ. Κελπερής, Α. Μουρίκη,
Γ. Μυριζάκης, Θ. Παραδέλλης,
Ο. Γαρδίκη, Α. Τεπέρογλου*

ΝΕΟΙ:

ΔΙΑΘΕΣΗ ΧΡΟΝΟΥ, ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Προκαταρκτική Έκθεση

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ύστερα από πρόταση του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς το ΕΚΚΕ ανέλαβε τη διεξαγωγή έρευνας με θέμα τους νέους. Η έρευνα προγραμματίστηκε να καλύψει καταρχήν την περιοχή της Αθήνας και κατόπιν όλο τον ελληνικό χώρο.

Ως μέθοδος ορίστηκε η διενέργεια συνεντεύξεων με δομημένο ερωτηματολόγιο σε επιλεγμένο δείγμα με αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα. Η επιτόπια έρευνα, η μηχανογραφική επεξεργασία και η συγγραφή της προκαταρκτικής έκθεσης ολοκληρώθηκαν το Φεβρουάριο του 1984. Την ευθύνη της μηχανογραφικής επεξεργασίας ανέλαβε η Ευανθία Τσακίρη. Τις συνεντεύξεις διεξήγαγε ομάδα 20 συνεντευκτών και την κωδικογράφηση 4μελής ομάδα. Τα άτομα των ομάδων αυτών προσελήφθησαν και εκπαιδεύθηκαν ειδικά γι' αυτόν τον σκοπό.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Έκταση της έρευνας

Γεωγραφικά η έρευνα κάλυψε την περιοχή της πρωτεύουσας, δηλ. όλους τους δήμους και κοινότητες που περιλαμβάνει το πολεοδομικό συγκρότημα Αθήνα-Πειραιάς.

Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν δύο ομάδες νέων ηλικίας 15-19 και 20-24 ετών. Για τεχνικούς λόγους, η έρευνα κάλυψε μόνο τα μέλη των ιδιωτικών νοικοκυριών, δηλ. δεν περιέλαβε τα άτομα που κατά το χρόνο της έρευνας διέμεναν σε συλλογικές συμβιώσεις (οικοτροφεία, φυλακές, στρατώνες, άσυλα, σανατόρια, κ.λπ.). Επίσης αποφασίστηκε να μην περιληφθούν στην έρευνα οι παντρεμένοι και οι στρατευμένοι, διότι και οι δύο κατηγορίες παρουσιάζουν ιδιομορφίες κυρίως ως προς τη διάθεση χρόνου.

Δειγματοληπτικό σχέδιο

Η διαμόρφωση του δειγματοληπτικού σχεδίου έγινε με βάση τις ακόλουθες αποφάσεις και αιτήματα της ομάδας έρευνας, που ήταν υπεύθυνη για τη διεξαγωγή της:

α) Το συνολικό δείγμα να κυμαίνεται μεταξύ των 1.000-1.200 ατόμων.

β) Να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα στην ομάδα των νέων 15-19 ετών. Πιό συγκεκριμένα, να ερευνηθούν 400 άτομα από κάθε φύλο της ομάδας ηλικιών 15-19 και 200 περίπου άτομα από κάθε φύλο της αντίστοιχης ομάδας 20-24 ετών. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ, εκτιμήθηκε ότι για την ικανοποίηση αυτού του αιτήματος, θα έπρεπε το δειγματοληπτικό κλάσμα για την πρώτη ομάδα ηλικιών να ορισθεί στο 1/250 και για τη δεύτερη στο 1/500.

γ) Για να απλουστευθεί η διαδικασία των εκτιμήσεων, το δείγμα, για καθεμιά από τις ομάδες ηλικιών, να είναι αυτοσταθμιζόμενο.

Για τους σκοπούς της έρευνας και με βάση τις πιό πάνω αποφάσεις, υιοθετήθηκε ένα δισταδιακό δείγμα επιφανειών. Οι επιφάνειες των απογραφικών τμημάτων (οικοδομικά τετράγωνα ή συμπλέγματά τους) στα οποία είχε διαιρεθεί η περιοχή της πρωτεύουσας, κατά την απογραφή πληθυσμού του έτους 1981, αποτέλεσαν τις μονάδες του πρώτου σταδίου. Οι νέοι και νέες των ηλικιών 15-24 ετών που ήταν μέλη των νοικοκυριών, τα οποία κατά το χρόνο της έρευνας κατοικούσαν στις επιφάνειες αυτές, αποτέλεσαν τις δεύτερες και τελικές μονάδες της έρευνας.

Για την επιλογή των μονάδων του πρώτου σταδίου, η περιοχή της πρωτεύουσας χωρίστηκε σε 20 ισομεγέθη, από άποψη πληθυσμού, στρώματα. Από κάθε στρώμα επιλέγησαν 10 μονάδες επιφανειών, με πιθανότητα ανάλογη προς το μέγεθός τους, σε αριθμό νοικοκυριών, με βάση την απογραφή πληθυσμού του έτους 1981.

Για κάθε μονάδα επιφάνειας καταρτίστηκε από τους καταγραφείς πλήρης κατάλογος όλων των νοικοκυριών και των μελών τους που διέμεναν μέσα στα γεωγραφικά όρια των περιοχών αυτών. Οι κατάλογοι αυτοί αποτέλεσαν και τα πλαίσια των τελικών μονάδων.

Το διάστημα δειγματοληψίας, για κάθε μονάδα του πρώτου σταδίου, υπολογίστηκε με τρόπο που να εξασφαλίζεται η σταθερότητα του συνολι-

κού δειγματοληπτικού κλάσματος και για τις δύο ομάδες ηλικιών της έρευνας.

Με την εφαρμογή του διαστήματος δειγματοληψίας στους καταλόγους των νοικοκυριών κάθε μονάδας επιφάνειας έγινε από κάθε κατάλογο η επιλογή ενός τυχαίου συστηματικού δείγματος των ατόμων που έπρεπε να ερευνηθούν. Τέλος, σημειώνεται ότι σε κάθε ένα από τα στρώματα του δείγματος επιλέγησαν δύο ανεξάρτητα δείγματα, προκειμένου να απλουστευθεί η διαδικασία εκτίμησης των δειγματοληπτικών σφαλμάτων, σε περίπτωση που θα κρινόταν σκόπιμος ο υπολογισμός τους, με τη μέθοδο των *interpenetrating samples*.

Συμπερασματικά, η διαδικασία του δειγματοληπτικού σχεδίου που περιγράφηκε, εξασφάλισε την ίδια πιθανότητα επιλογής για κάθε ένα από τα άτομα του πληθυσμού που ερευνήθηκε, και επιπλέον διατήρησε σταθερά τα δύο δειγματοληπτικά κλάσματα, ως προς τον πληθυσμό της περιοχής, κατά το χρόνο της έρευνας.

Συλλογή των στοιχείων

Η συλλογή των στοιχείων πραγματοποιήθηκε με συνεντεύξεις από 20 συνεντευκτές, που επισκέφθηκαν τα άτομα που είχαν επιλεγεί στο δείγμα.

Πριν από την έναρξη των συνεντεύξεων εστάλη στα νοικοκυριά ταχυδρομικώς επιστολή που περιέγραφε τους σκοπούς της έρευνας και ζητούσε τη συνεργασία. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση άρχισε στις 15 Ιουνίου 1983 και περατώθηκε στις 30 Ιουλίου. Κατά τη διάρκεια του Αυγούστου και του πρώτου δεκαήμερου του Σεπτεμβρίου δεν πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις, γιατί ένα μεγάλο μέρος των ατόμων που αποτελούσαν το δείγμα απουσίαζε σε διακοπές. Η δεύτερη φάση άρχισε στις 10 Σεπτεμβρίου και περατώθηκε στις αρχές Οκτωβρίου.

Η κωδικογράφηση των στοιχείων των ερωτηματολογίων, που είχε ήδη αρχίσει κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων (τον Σεπτέμβριο), ολοκληρώθηκε στις 20 Οκτωβρίου. Ακολούθησε η μηχανογραφική επεξεργασία που τελείωσε, με καθυστέρηση που δεν είχε προβλεφθεί, στις 8 Δεκεμβρίου.

Μεγάλες δυσκολίες στη συγκέντρωση των στοιχείων προκάλεσε η αδυναμία πραγματοποίησης επαφών με τα άτομα του δείγματος. Κύριες αίτες ήταν:

α) Η μεγάλη κινητικότητα των ατόμων των ομάδων ηλικίας που αποτελούσαν τον πληθυσμό της έρευνας, που ήταν αρκετά έντονη στην περίοδο που έγινε η διεξαγωγή της και

β) Οι αντιδράσεις των γονέων τους, οι οποίοι παρά την επιστολή που είχαν λάβει από το ΕΚΚΕ και τις εξηγήσεις των συνεντευκτών, αντιδρούσαν πολλές φορές έντονα στο να ερωτηθούν από τους τελευταίους τα παιδιά τους. Οι ίδιοι οι νέοι αντίθετα σε ελάχιστες περιπτώσεις απέφυγαν ή αρνήθηκαν τη συνέντευξη.

Στον Πίνακα που ακολουθεί δίνονται όλα τα στοιχεία τα σχετικά με την κατανομή του δείγματος κατά ομάδα ηλικίας και φύλο, τις αρνήσεις και τον αριθμό των τελικά συγκεντρωθέντων ερωτηματολογίων.

Κατανομή δείγματος – Αρνήσεις – Συμπληρωθέντα ερωτηματολόγια

ομάδες ηλικιών	Αγόρια		Κορίτσια	
	15-19	20-24	15-19	20-24
1. Δειγματοληπτικό κλάσμα	1/250	1/500	1/250	1/500
2. Αρχικό δείγμα	446	147	432	155
3. Στρατευμένοι	20	15	—	—
4. Παντρεμένοι	—	1	10	8
5. Λάθη ηλικίας	2	7	3	3
6. Αρνήσεις	33	6	40	16
7. Διορθωμένο δείγμα (Δ.Δ.) (2) – (3 + 4 + 5)	424	124	419	144
8. Συμπληρωθ. ερωτ./για	356	117	328	144
9. (%) αρνήσεων σε σχέση με Δ.Δ.	7,8	4,8	9,5	11,1
10. (%) συμπληρωθ. ερωτ. σε σχέση με το Δ.Δ.	84	94	78	100

Παρατηρήσεις: Αντικαταστάσεις έγιναν σε όλες τις περιπτώσεις αρνήσεων. Δεν ερευνήθηκαν ούτε έγινε αντικατάσταση των ατόμων εκείνων που διαπιστώθηκε ότι ήταν στρατευμένοι, παντρεμένοι ή εκτός των ορίων των ηλικιών 14-24 ετών.

Το ερωτηματολόγιο

Περιλαμβάνει 92 ερωτήσεις και έναν πίνακα με τη σύνθεση του νοικοκυριού και τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά. Από τις ερωτήσεις οι περισσότερες είναι κλειστές, προκωδικοποιημένες, και μόνο 16 είναι ελεύθερες που κωδικοποιήθηκαν εκ των υστέρων.

Για την κατάρτιση και διατύπωση του ερωτηματολογίου ελήφθη υπόψη μόνο ο πληθυσμός της περιοχής της Αθήνας. Για την περίπτωση της επαρχίας και ιδιαίτερα του αγροτικού χώρου το ερωτηματολόγιο έχει κάπως διαφοροποιηθεί.

3. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το κείμενο που ακολουθεί στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στους βασικούς πίνακες (απλών κατανομών) των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου της έρευνας. Διαρθρώνεται σύμφωνα με τις εννοιολογικές ενότητες του ερωτηματολογίου και περιορίζεται στο να επισημάνει τα *κυριότερα* ευρήμα-

τα και να δώσει μια πρώτη εικόνα των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Τα αποτελέσματα της επιτόπιας έρευνας βασίζονται στις συχνότητες των απαντήσεων των 945 ερωτηθέντων, όπως ταξινομούνται κατά φύλο και ομάδα ηλικίας (15-19 και 20-24 ετών), σε εκατοστιαίες αναλογίες.

Επειδή τα αποτελέσματα της έρευνας είναι εκτιμήσεις βασισμένες σ' ένα δείγμα ατόμων, υπόκεινται σε δειγματοληπτικά σφάλματα, τα οποία αφορούν ιδίως τις μικρότερες αριθμητικές τιμές. Εξαιτίας αυτού οι διαφορές μεταξύ των τιμών δεν έχουν απόλυτη αξία, αλλά τότε μόνο θεωρούνται στατιστικά σημαντικές, όταν ληφθεί υπόψη το ισχύον για τη συγκεκριμένη περίπτωση εύρος εμπιστοσύνης.

4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

4.1. ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή του δείγματος ως προς τη μεταβλητή «γενική εκπαίδευση». Λαμβάνεται υπόψη η βαθμίδα στην οποία βρίσκονται ή από την οποία έχουν αποφοιτήσει οι ερωτώμενοι. Δεν καταχωρούνται αδιαβάθμητες επαγγελματικές σχολές. Διαπιστώνεται ότι συνεχίζουν να φοιτούν σε κάποια βαθμίδα της επίσημης εκπαίδευσης τα 2/3 σχεδόν της ομάδας ηλικίας 15-19 και λίγο περισσότεροι από το 1/3 της ομάδας ηλικίας 20-24.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Γενική εκπαίδευση

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 356	Κορίτσια N = 328	Αγόρια N = 117	Κορίτσια N = 144
μερικές τάξεις δημοτικού.	-	1.5	1.9	1.2
απολυτήριο δημοτικού	5.9	4.6	8.5	9.0
μερικές τάξεις τριτοτάξιου γυμνασίου	6.9	4.6	3.4	1.4
απολυτήριο 3τάξιου γυμνασίου	14.9	12.2	12.8	4.2
μερικές τάξεις δτάξιου γυμνασίου ή λυκείου	42.9	46.0	4.3	0.7
απολυτήριο δτάξιου γυμνασίου ή λυκείου	21.9	26.2	26.5	43.8
σπουδαστές ανωτέρας σχολής	3.4	1.2	8.5	6.3
πτυχιούχοι ανωτέρας σχολής	1.1	-	8.5	5.6
φοιτητές ανωτάτης σχολής	3.1	3.7	22.2	23.6
πτυχιούχοι ανωτάτης σχολής	-	-	3.4	4.2
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
Συνεχίζει να φοιτά

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 356	Κορίτσια N = 328	Αγόρια N = 117	Κορίτσια N = 144
ΝΑΙ	62,1	62,2	39,3	34,7
ΟΧΙ	37,9	37,8	60,7	65,3
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

4.2. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Τα στοιχεία της εργασίας των ερωτώμενων του δείγματος περιλαμβάνουν μόνο το κύριο επάγγελμα. Δεν λαμβάνεται υπόψη τυχόν δεύτερη εργασία, καθώς και οι περιστασιακές ή part-time εργασίες, οι οποίες βέβαια είναι συνηθισμένες στους νέους της ηλικίας του δείγματος.

Οι εργαζόμενοι νέοι της έρευνας, ανεξάρτητα αν φοιτούν παράλληλα σε κάποια σχολή, ανέρχονται στο 46% κατά μέσον όρο στην ηλικία 20-24 ετών. Φυσικά είναι πολύ λιγότεροι στην ηλικία 15-19 ετών, όπου παρατηρείται σημαντική υπέρ των αγοριών διαφορά στην επαγγελματική απασχόληση των δύο φύλων. Στην κατηγορία «χωρίς επάγγελμα» εντάσσονται όχι μόνο οι άνεργοι, αλλά και οι υποψήφιοι για μεταγυμνασιακές σπουδές, καθώς και όσοι παρακολουθούν ιδιωτικές αδιαβάθμητες σχολές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Κύριο επάγγελμα
(συνοπτικά)

	15-19		20-24	
	Αγόρια	Κορίτσια	Αγόρια	Κορίτσια
Φοιτητές, μαθητές	58,1	60,1	32,5	31,3
Εργαζόμενοι	23,1	13,7	47,8	45,8
Χωρίς επάγγελμα	18,8	26,2	19,7	22,9
Σύνολο	100,0	100,0	100,0	100,0

5. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

5.1. ΠΡΟ-Υ-ΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Από τους νέους που συγκατοικούν με την οικογένειά τους ή με φίλους, έχουν δικό τους δωμάτιο στο σπίτι οι μισοί κατά μέσον όρο της μικρής ηλικίας και λίγο περισσότεροι της μεγάλης. Τόσο τα αγόρια, όσο και τα κορίτσια, σε ελάχιστα ποσοστά είναι κάτοχοι αυτοκινήτου. Τα ποσοστά αυξάνονται στους κατόχους μοτοσικλέτας, μόνο όμως στα αγόρια (14% για τη μικρή ηλικία και 28% για τη μεγάλη).

Η βασική πηγή των χρημάτων που ξοδεύονται για ψυχαγωγία, για μεν τους έφηβους είναι οι γονείς, για δε τους μεγαλύτερους η εργασία. Τη δεύτερη θέση, ως πηγή χρημάτων, καταλαμβάνει για τους μικρότερους η εργασία και για τους μεγαλύτερους οι γονείς. Χαρακτηριστικό είναι ότι η απόσταση μεταξύ των ποσοστών των δύο αυτών πηγών χρημάτων και στα

δύο φύλα είναι μεγαλύτερη στη μικρή ηλικία, ενώ σμικρύνεται (παύει να είναι στατιστικά σημαντική) στην ηλικία 20-24. Πρέπει να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη ερώτηση, ενώ δίνονταν συνήθως περισσότερες από μία απαντήσεις, ελήφθη υπόψη μόνο η πρώτη, που θεωρήθηκε και η κυριότερη. Όσον αφορά λοιπόν τους ψυχαγωγικούς τομείς, δύο είναι αυτοί που συγκεντρώνουν τα υψηλότερα ποσοστά με μεγάλη διαφορά έναντι των υπολοίπων: α) οι ντισκοτέκ, ταβέρνες, πάμπ, καφετέριες, τα ζαχαροπλαστεία, μπουζούκια, οι μπουάτ κ.λπ., με ποσοστά που κυμαίνονται από 30% μέχρι 53%, και β) ο κινηματογράφος, το θέατρο, οι συναυλίες, με ποσοστά από 28% μέχρι 40% (πρέπει βέβαια να ληφθεί υπόψη ότι οι περισσότερες απαντήσεις αφορούν τον κινηματογράφο, τό θέατρο και ελάχιστες τις συναυλίες (σύγκρινε με Πίνακες 16, 17).

5.2. ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

Καθημερινά βλέπουν περισσότερο τηλεόραση τα παιδιά της μικρότερης ηλικίας (τα μισά έναντι του 1/3 περίπου της μεγαλύτερης ηλικίας). Αξίζει επίσης να υπογραμμισθεί ότι υψηλά ποσοστά των νέων και των δύο ομάδων ηλικίας δεν βλέπουν καθημερινά τηλεόραση, συγκεκριμένα οι μισοί από την πρώτη ηλικία και λίγο περισσότεροι από τη δεύτερη.

Ως προς τα τηλεοπτικά προγράμματα που παρακολουθούν περισσότερο οι νέοι και των δύο φύλων και ομάδων ηλικίας διαπιστώνουμε ότι υπερτερούν σημαντικά οι κινηματογραφικές ταινίες και ακολουθούν οι ειδήσεις και τα μουσικοχορευτικά προγράμματα. Ειδικότερα το ποσοστό των ειδήσεων είναι αισθητά μειωμένο στα κορίτσια της μικρής ηλικίας (26%) σε σύγκριση με τα συνομήλικά τους αγόρια (46%). Για τα ίδια κορίτσια αυξάνεται στο διπλάσιο σε σύγκριση με τα αγόρια (53% έναντι 25%) η παρακολούθηση μουσικών-μουσικοχορευτικών προγραμμάτων.

Τα αθλητικά παρακολουθούνται από τη μεγάλη πλειονότητα των αγοριών (68% και 63,5% για τις δύο ομάδες ηλικίας), ενώ συναντούν την αδιαφορία των κοριτσιών. Τα τελευταία, και ιδίως όσα ανήκουν στη μικρή ηλικία, προτιμούν να βλέπουν σήριαλ. Επίσης το 1/4 περίπου των κοριτσιών παρακολουθεί κοινωνικά προγράμματα. Όσον αφορά τα προγράμματα με εκπαιδευτικό-μορφωτικό χαρακτήρα (λογοτεχνικά, μορφωτικά, θέατρο), αυτά δεν φαίνεται να ενδιαφέρουν τους νέους.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι οι νέοι ακούνε *καθημερινά* περισσότερο ραδιόφωνο από ό,τι βλέπουν τηλεόραση. Αυτό προκαλεί εντύπωση δεδομένου ότι στην καθημερινή ψυχαγωγία των ανθρώπων εθεωρείτο ότι η τηλεόραση έχει το προβάδισμα (όπως έδειξε παλαιότερη έρευνα του ΕΚΚΕ).

Ανάμεσα στα ραδιοφωνικά προγράμματα με τη μεγαλύτερη ακροαματικότητα, πρώτα, με συντριπτική υπεροχή, έρχονται τα μουσικά. Αποδεικνύεται ότι για τους νέους (σε ποσοστά που πλησιάζουν το 100%) η κύ-

ρια λειτουργία του ραδιοφώνου εντοπίζεται στη μουσική προσφορά. Σε μεγάλη απόσταση ακολουθούν οι ειδήσεις και τα αθλητικά (τα τελευταία μόνο για τα αγόρια). Και τα δύο όμως αυτά είδη ραδιοφωνικών προγραμμάτων συγκεντρώνουν μειωμένα ποσοστά σε σύγκριση με τα αντίστοιχα τηλεοπτικά.

5.3. ΔΙΑΒΑΣΜΑ

Το 1/3 περίπου των αγοριών τόσο της ομάδας 15-19 ετών όσο και της ομάδας 20-24 ετών δεν διάβασαν ή διάβασαν ένα μόνο βιβλίο τους τελευταίους 12 μήνες· έναντι του 1/4 των κοριτσιών και των δύο ομάδων ηλικίας.

Οι συστηματικοί αναγνώστες και αναγνώστριες (περισσότερα από 10 βιβλία το χρόνο) κυμαίνονται γύρω στο 12-15%. Τέλος δεν φαίνεται ποθενά να υπάρχει διαφοροποίηση —στατιστικά σημαντική τουλάχιστον— ανάμεσα στις δύο ομάδες ηλικίας.

Ως προς τα είδη των βιβλίων που διαβάζονται από τους νέους, τα πράγματα διαμορφώνονται ως εξής:

Σειρά προτίμησης	15-19				20-24			
	A	%	K	%	A	%	K	%
1	Λογοτεχνικά	48	Λογοτεχνικά	76	Λογοτεχνικά	46	Λογοτεχνικά	83
2	Επιστ./Τεχνικά	36	Αισθηματικά	32	Ιστ./Πολιτ.	45	Ιστορ./Πολιτ.	33
3	Ιστορ./Πολιτ.	27	Ποιήματα	24	Επιστ./Τεχν.	37.5	Ποιήματα	27
4	Κόμικς	26	Κόμικς	22	Αστυνομικά	20.5	Επιστημ./Τεχν.	21
5	Επιστ./Φαντασ.	25	Ιστ./Πολιτ.	19	Ποιήματα	12.5	Αισθηματικά	19

Ένα γενικό συμπέρασμα είναι ότι η λογοτεχνία κατέχει την πρώτη θέση για όλους τους νέους ανεξαιρέτως, αν και τα κορίτσια υπερτερούν αισθητά από τα αγόρια. Απ' αυτή την άποψη, χαρακτηριστικά είναι τα ποσοστά που εμφανίζει η ποίηση: Στα κορίτσια και των δύο ομάδων ηλικίας η ποίηση βρίσκεται στην τρίτη θέση με ποσοστό υπερδιπλάσιο των αγοριών (όπου κατέχει την έκτη και πέμπτη θέση στην πρώτη και τη δεύτερη ομάδα ηλικίας αντιστοίχως).

Τα επιστημονικά και τεχνικά βιβλία διαβάζονται κυρίως από τα αγόρια και των δύο ομάδων ηλικίας. Στην περίπτωση των κοριτσιών, ενώ το ποσοστό στην ομάδα 15-19 ετών είναι χαμηλό (8η θέση), αυξάνεται στην ομάδα 20-24 (4η θέση). Τα αισθηματικά βιβλία διαβάζονται σχεδόν αποκλειστικά από τα κορίτσια: ιδιαίτερα της ομάδας 15-19 ετών (2η θέση, 32%)

αφού το ποσοστό στην ομάδα 20-24 μειώνεται σημαντικά (18%, 5η θέση). Τα ιστορικο-πολιτικά βιβλία στην ομάδα 15-19 ετών διαβάζονται περισσό-

τερο από τα αγόρια, ενώ στην ομάδα 20-24 ετών διαβάζονται εξίσου σχεδόν από τα δύο φύλα. Τα κόμικς, τέλος, διαβάζονται εξίσου από τα αγόρια και τα κορίτσια της ομάδας 15-19 (4η θέση), αλλά η ανάγνωσή τους μειώνεται σημαντικά στην ομάδα 20-24 ετών (7η θέση).

Τα περιοδικά, αντίθετα με ό,τι συμβαίνει στο χώρο του βιβλίου, διαβάζονται συστηματικά από τους νέους και των δύο ομάδων ηλικίας. Οκτώ στα δέκα αγόρια της ομάδας 15-19 ετών διαβάζουν περιοδικά, ποσοστό που εμφανίζεται αισθητά μειωμένο στην ομάδα 20-24 ετών (64%). Το ποσοστό των κοριτσιών (87%) που διαβάζει περιοδικά είναι ελαφρά υψηλότερο από το ποσοστό των αγοριών (79%) στην ομάδα 15-19 και αισθητά υψηλότερο στην ομάδα 20-24 ετών (84% έναντι 64% των αγοριών).

Πολιτικές εφημερίδες διαβάζουν συστηματικά τα 2/3 περίπου των νέων 15-19 ετών και πάνω από τα 3/4 των νέων 20-24 ετών. Ας παρατηρήσουμε επίσης ότι στην ομάδα ηλικίας 15-19 ετών περισσότερα αγόρια (10%) από ό,τι κορίτσια (3%) δεν έχουν διαβάσει ποτέ πολιτική εφημερίδα, διαφορά η οποία εξαλείφεται στην ομάδα 20-24 ετών. Αθλητικές εφημερίδες διαβάζουν συστηματικά το 34% των αγοριών της ομάδας 15-19 ετών, έναντι μόνο 7% των κοριτσιών της ίδιας ομάδας. Τα μεγέθη αυτά μειώνονται ακόμα περισσότερο στην ομάδα 20-24 ετών (αγόρια 22%, κορίτσια 3,5%).

Το ενδιαφέρον για τα εσωτερικά και εξωτερικά πολιτικά θέματα είναι ιδιαίτερα ζωηρό στους νέους. Ωστόσο υπάρχει διαφοροποίηση ανάμεσα στις δύο ομάδες ηλικίας: Το 50% περίπου των νέων της ηλικίας 20-24 ετών ενημερώνεται συστηματικά, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στους νέους ηλικίας 15-19 ετών κυμαίνεται γύρω στο 30%. Οι κύριες πηγές ενημέρωσης των νέων στα πολιτικά θέματα είναι το ραδιόφωνο, η τηλεόραση και ο ημερήσιος και περιοδικός τύπος.

5.4. ΜΟΥΣΙΚΗ

Το σύνολο της νεολαίας ακούει μουσική, κυρίως στο χώρο του σπιτιού. Οι προτιμήσεις των νέων στρέφονται προς την ξένη, κυρίως, μουσική. Τα διάφορα μουσικά είδη διαμορφώνονται ως εξής: Πρώτη στην προτίμηση των αγοριών της ομάδας 15-19 ετών έρχεται η ροκ και ποπ μουσική (47%) και δεύτερη η μουσική ντίσκο (32%). Στην τρίτη θέση ακολουθούν τα «ρεμπέτικα» με ποσοστό 19%. Στην αντίστοιχη ομάδα των κοριτσιών έχουμε μια διαφοροποίηση των προτιμήσεων. Την πρώτη θέση καταλαμβάνει η μουσική ντίσκο (37,5%), τη δεύτερη θέση η ροκ και ποπ μουσική (35%), ενώ την τρίτη θέση η ελαφρά ελληνική και «ελαφρολαϊκή» μουσική (26%).

Στα αγόρια της ομάδας 20-24 ετών έχουμε και πάλι κάποιες διαφοροποιήσεις. Ενώ την πρώτη θέση διατηρεί η ποπ και ροκ μουσική με σταθερό σχετικά ποσοστό (42%), τη δεύτερη θέση καταλαμβάνουν τα «ρεμπέτικα» με σημαντικά αυξημένο ποσοστό (36%) και την τρίτη θέση με σημαντικά

μειωμένο ποσοστό (14,5%) η μουσική ντίσκο. Πολύ κοντά βρίσκεται και η «ελαφρολαϊκή» και ελαφρά ελληνική μουσική (13%).

Στην αντίστοιχη ομάδα των κοριτσιών (20-24 ετών) έχουμε περαιτέρω διαφοροποιήσεις. Πρώτα στις προτιμήσεις τους έρχονται τα «ρεμπέτικα» (29%), δεύτερη η «ελαφρολαϊκή» και ελαφρά μουσική (27%) και τρίτη η ροκ και ποπ μουσική με ποσοστό 19,5%, πολύ χαμηλότερο από τό αντίστοιχο της ομάδας 15-19 ετών. Πολύ κοντά, στην τέταρτη θέση, έρχεται η «έντεχνη ελληνική μουσική» και το «νέο κύμα» (17%).

Τα ποσοστά που αναφέρονται στην κλασική μουσική και στη μουσική τζάζ είναι εξαιρετικά χαμηλά. Ωστόσο τα ποσοστά της ομάδας 20-24 ετών και για τα δύο αυτά είδη μουσικής είναι αυξημένα, σε σχέση με την ομάδα 15-19 ετών.

Η παρακολούθηση συναυλιών είναι γενικά περιορισμένη και στις δύο ομάδες ηλικίας. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειώσουμε ότι γενικά τα αγόρια πηγαίνουν συχνότερα από τα κορίτσια σε συναυλίες· ιδιαίτερα, μάλιστα, τα αγόρια της ομάδας 20-24 ετών, τα οποία τους τελευταίους 12 μήνες εμφανίζονται να έχουν παρακολουθήσει 2-6 φορές συναυλίες ελληνικής και ροκ μουσικής σε ποσοστό 25% και 16% αντιστοίχως.

5.5. ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ – ΘΕΑΤΡΟ

Ο κινηματογράφος αποτελεί βασική διασκέδαση των νέων. Μόνο ένα 2% περίπου δεν έχει πάει σε κινηματογράφο τους τελευταίους 12 μήνες. Ωστόσο, τα αγόρια της ηλικίας 15-19 ετών πηγαίνουν στον κινηματογράφο πολύ συχνότερα από τα κορίτσια της ίδιας ηλικίας. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των συστηματικών θεατών (από 1 φορά και πάνω την εβδομάδα) κυμαίνεται στο 40%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στα κορίτσια κυμαίνεται στο 20%. Αντίθετα, τα αγόρια που πηγαίνουν σπάνια στον κινηματογράφο αντιπροσωπεύουν ποσοστό 9% περίπου, ενώ τα κορίτσια 27%. Στην ομάδα ηλικίας 20-24 ετών οι διαφορές στη συχνότητα μεταξύ των δύο φύλων μειώνονται σημαντικά. Ως προς τα κινηματογραφικά είδη οι προτιμήσεις των νέων κατά ηλικία και φύλο παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις και διαμορφώνονται ως εξής:

Σειρά προτίμησης	15-19				20-24			
	Αγόρια		Κορίτσια		Αγόρια		Κορίτσια	
	Είδος ταινίας	%	Είδος ταινίας	%	Είδος ταινίας	%	Είδος ταινίας	%
1	Περιπέτειες (πολεμικά-ουέστερν)	58	Αισθηματικές-μουσικοχορευτικές-κωμωδ.	57	Κοινωνικο-πολιτικές	55	Κόινωνικο-πολιτικές	67
2	Αστυνομικές (θρίλερ, τρόμου)	44	Κοινωνικο-πολιτικές	43	Περιπέτειες	47	Αισθηματ.-μουσικοχορ.-κωμωδίες	57
3	Αισθηματικές-μουσικοχορευτικές κωμωδίες	31	Περιπέτειες	36	Αστυνομικές	37	Περιπέτειες	32
4	Επιστ. φαντασίας	26	Αστυνομικές	28	Αισθηματ.-μουσικοχορ.-κωμωδίες	30	Αστυνομικές	25
5	Κοινωνικο-πολιτικές	25	Επιστ. φαντασίας	20	Επιστημον. φαντασίας	19	Επιστημον. φαντασίας	18
6	Καράτε	12	Καράτε	2	Καράτε	7	—	—

Παρατηρούμε ότι τα αγόρια της ηλικίας 15-19 ετών έχουν σαφή προτίμηση στις περιπετειώδεις ταινίες ενώ τα κορίτσια της ίδιας ηλικίας προτιμούν τις αισθηματικές-μουσικοχορευτικές ταινίες και τις κωμωδίες. Αυτές οι κατά φύλο προτιμήσεις παραμένουν υψηλές και στην ομάδα 20-24 ετών.

Στην ομάδα των αγοριών 20-24 ετών παρατηρούμε μια εντυπωσιακή μετατόπιση των κοινωνικο-πολιτικών ταινιών στην πρώτη θέση, ενώ στην αντίστοιχη ομάδα των κοριτσιών έχουμε μετατόπιση από τη δεύτερη θέση στην πρώτη. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει το γεγονός ότι οι ταινίες «καράτε» συγκεντρώνουν ένα ποσοστό 10% περίπου των αγοριών και των δύο ομάδων ηλικίας έναντι 1,5% μόνο των κοριτσιών.

Η κατάσταση στο χώρο του θεάτρου δεν είναι καθόλου ενθαρρυντική. Πάνω από τα 3/4 των νέων ηλικίας 15-19 ετών και τα 2/3 περίπου των νέων ηλικίας 20-24 ετών δεν έχουν πάει καθόλου ή μόνο μια φορά στο θέατρο τους τελευταίους 12 μήνες.

Από όσους συχνάζουν στο θέατρο το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκει στην ομάδα 20-24 ετών, όπου οι προτιμήσεις ανάμεσα στην πρόζα και την επιθεώρηση εμφανίζονται μοιρασμένες. Τα αγόρια της ομάδας 15-19 ετών δείχνουν να βλέπουν κυρίως επιθεωρήσεις (70%), η επιλογή αυτή, όμως, πιθανό να οφείλεται στα μέλη της οικογένειας που, σ' αυτή την ηλικία, συνοδεύουν συχνά τους νέους στο θέατρο.

5.6. ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Σημαντική εμφανίζεται η προσέλευση νέων σε αρχαιολογικούς και μουσειακούς χώρους. Ιδιαίτερα υψηλό θα πρέπει να θεωρήσουμε το ποσοστό της ομάδας 20-24 ετών (42% περίπου), αφού από το ποσοστό των νέων 15-

19 ετών (60% περίπου) ένα σημαντικό μέρος επισκέπτεται παρόμοιους χώρους στα πλαίσια των σχολικών δραστηριοτήτων. Σημαντικό πρέπει επίσης να θεωρήσουμε και το ποσοστό προσέλευσης στους καλλιτεχνικούς εκθεσιακούς χώρους (20% περίπου), ποσοστό που ισχύει για τα δύο φύλα και τις δύο ομάδες ηλικίας.

5.7. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΑΣΧΟΛΙΕΣ

Είναι αξιοσημείωτο ότι η συστηματική ατομική καλλιτεχνική δραστηριότητα είναι σχεδόν ανύπαρκτη ή έστω πολύ χαμηλή τόσο στα δύο φύλα, όσο και στις δύο ομάδες ηλικίας. Κάποια έξαρση εμφανίζει μόνο το ποσοστό των συλλογών (25%) στα μικρά κορίτσια και της χειροτεχνίας-εργόχειρου στα μεγάλα κορίτσια (25%).

Στις περιστασιακές δημιουργικές ασχολίες με κάποιο αυξημένο ποσοστό, που όμως δεν υπερβαίνει σε καμιά περίπτωση το 1/3 του συνόλου κάθε επιμέρους ομάδας, συγκαταλέγονται η φωτογραφία (ιδίως στα μεγάλα αγόρια), καθώς και η ζωγραφική-σχέδιο-γλυπτική, και η συγγραφή (κυρίως στα μικρά κορίτσια).

Είναι ενδιαφέρουσα η διαπίστωση ότι ενώ οι νέοι ασχολούνται πολύ με τη μουσική, η τελευταία τους ενδιαφέρει μόνο ως ακρόαμα και όχι ως δραστηριότητα. Π.χ. με μουσικό όργανο δεν ασχολείται καθόλου η μεγάλη πλειονότητα των νέων (περισσότεροι από τα 3/4 σε κάθε φύλο) και στις δύο ομάδες ηλικίας.

Τα μεγέθη στις διάφορες ασχολίες που αφορούν την οικογένεια και το σπίτι, παρουσιάζουν την εξής εικόνα: Οι δουλειές του σπιτιού, και στις δύο ομάδες ηλικίας των νέων, επιβαρύνουν κυρίως τις γυναίκες, από τις οποίες οι μισές περίπου ασχολούνται συστηματικά μ' αυτές. (Έχει διαπιστωθεί από κοινωνιολογικές έρευνες ότι τα κορίτσια, ανεξάρτητα αν εργάζονται ή όχι έξω από το σπίτι, έχουν συνήθως μεγαλύτερη υποχρέωση από τα αγόρια να ασχολούνται με τις δουλειές του σπιτιού).

Στα αγόρια τα αντίστοιχα ποσοστά είναι πολύ χαμηλά (γύρω στο 10%). Στο θέμα αυτό είναι εμφανής η αντίφαση που παρουσιάζεται ανάμεσα αφενός στην πρακτική και αφετέρου τη θεωρητική άποψη των αγοριών της έρευνας, τα οποία στην πλειονότητά τους πιστεύουν ότι οι άντρες και οι γυναίκες πρέπει να μοιράζονται τις δουλειές του σπιτιού (βλέπε Πίνακα 37).

Αλλά και με τα ψώνια ασχολούνται συστηματικά τα κορίτσια σε υψηλά ποσοστά (52,5% και 45% αντίστοιχα για τις δύο ομάδες ηλικίας), ενώ τα αγόρια μόνο κατά 21% στη μικρή ηλικία και 16% στη μεγάλη. Τέλος οι μικροεπισκευές-τα μαστορέματα, που είναι μια τυπική ανδρική ασχολία, δεν απασχολεί συστηματικά μεγάλη μερίδα αγοριών.

5.8. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΟΥΣ - ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Ευρύτερη θα φανταζόταν κανείς τη συμμετοχή των νέων σε συλλόγους-οργανώσεις. Το υψηλότερο ποσοστό σημειώνεται στα αγόρια 20-24, από τα οποία το 47% είναι μέλη ενός ή περισσότερων συλλόγων. Πάντως μεγαλύτερη συμμετοχή παρατηρείται στα αγόρια παρά στα κορίτσια και στη μεγαλύτερη ηλικία παρά στη μικρότερη. Ειδικότερα, τα μικρά κορίτσια-μέλη συλλόγων είναι ως προς τα συνομήλικα τους αγόρια λιγότερα από τα μισά (14% έναντι 29%). Υπερδιπλασιάζονται όμως στην ηλικία 20-24 ετών (29% έναντι 47% των αγοριών).

Πρέπει βέβαια να ληφθεί υπόψη ότι τα είδη των συλλόγων στους οποίους εντάσσονται οι νέοι είναι βασικά δύο: τα αθλητικά σωματεία και οι φοιτητικοί σύλλογοι. Τα πρώτα υπερτερούν, με σημαντική διαφορά έναντι των άλλων στην ηλικία 15-19. Σ' αυτά ανήκει το 64% του συνόλου των αγοριών (και μόνο το 29% των κοριτσιών) που είναι μέλη συλλόγων. Στη δεύτερη ομάδα ηλικίας το αντίστοιχο ποσοστό των αγοριών μειώνεται αισθητά (39%), ενώ των κοριτσιών σχεδόν εκμηδενίζεται.

Στην ηλικία των 20-24 την πρώτη θέση κατέχουν οι φοιτητικοί σύλλογοι, πράγμα που σημαίνει ότι οι φοιτητές εγγράφονται στους συλλόγους τους. Κατά μεγαλύτερο ποσοστό συμμετέχουν τα κορίτσια παρά τα αγόρια (η μεταξύ τους διαφορά όμως δεν είναι στατιστικά σημαντική).

Τα υπόλοιπα είδη συλλόγων δεν συγκεντρώνουν αξιόλογα ποσοστά. Αν συνδυάσουμε τη σχετικά περιορισμένη συμμετοχή των νέων σε συλλόγους-οργανώσεις με τα στοιχεία που αναφέρονται στην παρέα και τους φίλους ή στην ενημέρωση και την ανταλλαγή πληροφοριών (βλ. Πίνακα 13), οδηγούμαστε στην υπόθεση ότι οι νέοι δεν καταφεύγουν στους συλλόγους προκειμένου να βρουν φίλους ή να ανταλλάξουν πληροφορίες.

Μολονότι η ένταξη σε πολιτικές οργανώσεις εμφανίζεται πολύ χαμηλή (11-12%), η συμμετοχή σε πολιτικές συγκεντρώσεις στην ομάδα ηλικίας 20-24 των νέων παρουσιάζει αξιοσημείωτα μεγέθη (32,5% για τα αγόρια και 22% για τα κορίτσια). Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η συμμετοχή σε συνδικαλιστικές συγκεντρώσεις για την ίδια ηλικία (26,5% και 17%).

Αδιαφορία εκδηλώνουν οι νέοι 20-24 ετών για τα διάφορα φεστιβάλ που οργανώνονται από νεολαίες ή κόμματα, ενώ οι μικρότεροι έχουν κάποια συμμετοχή, σε ποσοστά 17% και 22% για τα αγόρια και τα κορίτσια αντίστοιχα.

5.9. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Όσον αφορά τη συχνότητα με την οποία οι νέοι επιδίδονται σε διάφορες αθλητικές δραστηριότητες διαπιστώνουμε τα ακόλουθα:

α) Τα αγόρια αθλούνται περισσότερο από τα κορίτσια. Το μεγαλύτερο ποσοστό των αθλουμένων αγοριών βρίσκεται στην ηλικία μεταξύ 15-19

ετών. Τα αθλήματα στα οποία δείχνουν τη μεγαλύτερη προτίμηση τα αγόρια είναι τα ομαδικά αγωνίσματα. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνει το ποδόσφαιρο με το οποίο ασχολείται συστηματικά περίπου το 1/4 και ευκαιριακά περίπου το 1/3 των αγοριών και των δύο ομάδων ηλικίας. Ακολουθούν το μπάσκετ, η γυμναστική και το βόλεϋ, αλλά με αρκετή διαφορά. Ενδιαφέρουσα φαίνεται και η περίπτωση της κολύμβησης και των καταδύσεων, αλλά η απασχόληση περιορίζεται στη διάρκεια των διακοπών.

Για όλα τα άλλα αγωνίσματα, αν εξαιρέσουμε τον κλασικό αθλητισμό και το skating (πατινάξ), η άθληση είναι υποτυπώδης. Σχετικά με το skating θα πρέπει να τονίσουμε ότι πρόκειται για άθλημα που συνδυάζεται με μη αθλητικό χώρο, συνήθως καφετέρια, που λειτουργεί σαν «στέκι» και χώρος ψυχαγωγίας.

β) Το μεγαλύτερο ποσοστό των κοριτσιών (περίπου το 1/4) και των δύο ομάδων ηλικίας αθλείται με τη γυμναστική, είτε συστηματικά είτε ευκαιριακά (περίπου το 1/3). Ακολουθούν οι αθλοπαιδιές (μπάσκετ, βόλεϋ) με μειωμένα ποσοστά και κατόπιν ο κλασικός αθλητισμός. Με την κολύμβηση, όμως, μόνο στις διακοπές ασχολούνται λίγο περισσότερο από τα μισά κορίτσια. Τα μεγέθη συμμετοχής στα άλλα αθλήματα δεν παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

Σχετικά με τους λόγους που ώθησαν τους νέους να ασχοληθούν με τις αθλητικές δραστηριότητες, ο βασικότερος είναι «γιατί γυμνάζει τό σώμα» (74% μέχρι 87%). Άλλος σοβαρός λόγος που προβάλλεται είναι «γιατί περνάει η ώρα τους» (από 38% μέχρι 52%). Άξιο προσοχής είναι το γεγονός ότι τα αγόρια και τα κορίτσια και των δύο ομάδων ηλικίας κατά τους τελευταίους 12 μήνες πήγαν και παρακολούθησαν συχνότερα τα αγωνίσματα εκείνα με τα οποία αθλούνται προσωπικά (βλ. Πίνακες 22, 22α).

Συμπεραίνουμε επίσης ότι τα αγόρια δεν αθλούνται μόνο περισσότερο από τα κορίτσια, αλλά παρακολουθούν και συχνότερα τους διάφορους αθλητικούς αγώνες. Το μεγαλύτερο ποσοστό των αγοριών και των κοριτσιών που παρακολουθούν τέτοιους αγώνες βρίσκεται και πάλι στην ηλικία 15-19 ετών. Συγκεκριμένα:

α) Από τους αθλητικούς αγώνες που παρακολούθησαν τα αγόρια και των δύο ομάδων ηλικίας από 6 φορές και πάνω κατά τους τελευταίους 12 μήνες, στην πρώτη θέση βρίσκεται το ποδόσφαιρο (περίπου 22%). Με συχνότητα 1-6 φορές, στην πρώτη θέση βρίσκεται πάλι το ποδόσφαιρο. Στα ίδια επίπεδα βρίσκονται το βόλεϋ και το μπάσκετ. Και σε αυτούς τους αγώνες πηγαίνουν περισσότερο τα αγόρια με ποσοστό 30% περίπου και για τις δύο ομάδες ηλικίας. Σε μικρότερα ποσοστά, τα αγόρια παρακολούθησαν με την ίδια συχνότητα αγώνες κλασικού αθλητισμού και αυτοκινήτου, μοτοσικλέτας.

β) Το ποσοστό των κοριτσιών και των δύο ομάδων ηλικίας το οποίο κατά τους τελευταίους 12 μήνες έχει παρακολουθήσει αθλητικούς αγώνες από 6 φορές και πάνω είναι υποτυπώδες. Από 1-5 φορές τα πιο σημαντικά

ποσοστά εμφανίζονται στο βόλεϋ και στο μπάσκετ (25%), αλλά μόνο για τα κορίτσια των 15-19 ετών. Και για τις δύο ομάδες ηλικίας των κοριτσιών το μεγαλύτερο ποσοστό (16%) είναι στον κλασικό αθλητισμό. Το ζοπρό ενδιαφέρον των αγοριών για τον αθλητισμό αποδεικνύεται παράλληλα και από την παρακολούθηση των αθλητικών προγραμμάτων του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης καθώς και από τη συμμετοχή τους στα αθλητικά σωματεία (βλ. Πίνακες 8, 9, 20).

5.10 ΤΑΞΙΔΙΑ – ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Το 1/3 περίπου των κοριτσιών και των αγοριών μεταξύ 20-24 καθώς και των κοριτσιών 15-19 ετών, κάνει συχνά ταξίδια ή εκδρομές αναψυχής. Το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 1/4 περίπου στα αγόρια ηλικίας μεταξύ 15-19 ετών.

Το ποσοστό των αγοριών και των κοριτσιών που κάνει κάπου κάπου εκδρομές ή ταξίδια αναψυχής κυμαίνεται μεταξύ 61% και 66%. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 10,5% των αγοριών μεταξύ 15-19 ετών δεν έχει κάνει ποτέ ταξίδια ή εκδρομές.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των αγοριών και των κοριτσιών (από 61%-88%) δεν συνηθίζει να κατασκηνώνει στις εκδρομές και τις διακοπές του. Τα αγόρια κατασκηνώνουν περισσότερο από τα κορίτσια. Στη μεγαλύτερη ηλικία και στα δύο φύλα το ποσοστό των ατόμων που κατασκηνώνουν αυξάνεται.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων δεν έχει ταξιδέψει στο εξωτερικό. Από αυτούς που έχουν ταξιδέψει, τα αγόρια είναι κάπως περισσότερα από τα κορίτσια, οι διαφορές όμως δεν είναι στατιστικά σημαντικές. Στη μεγαλύτερη ηλικία το ποσοστό των ατόμων που ταξιδεύουν στο εξωτερικό αυξάνεται. Πιο συγκεκριμένα στις δύο ομάδες ηλικίας τα ποσοστά των αγοριών που έχουν ταξιδέψει στο εξωτερικό είναι 27% και 42% αντίστοιχα και των κοριτσιών 24% και 38%.

Από τα άτομα που έχουν ταξιδέψει στο εξωτερικό έχουν παραμείνει περισσότερο από 6 μήνες πάνω από το 1/3 των κοριτσιών 15-19 ετών και των αγοριών και των δύο ομάδων ηλικίας. Το ποσοστό αυτό μειώνεται αισθητά στα μεγαλύτερα κορίτσια.

5.11. ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

Τα αγόρια ασχολούνται με τα παιχνίδια πιο συχνά από τα κορίτσια. Το μεγαλύτερο ποσοστό των κοριτσιών, κατά μέσο όρο το 51%, απάντησε ότι δεν έχει ασχοληθεί καθόλου με τα παιχνίδια της συγκεκριμένης ερώτησης. Αλλά και όσα ασχολούνται (περίπου 20%) με τα παιχνίδια της προτίμησής τους — επιτραπέζια, σκάκι και χαρτοπαιξία (με εξαίρεση το τάβλι)— το κάνουν μάλλον ευκαιριακά και όχι συστηματικά, δηλαδή μερικές φορές το μήνα και πιο σπάνια ακόμη.

Το παιγνίδι που περισσότερο παίζουν και τα δύο φύλα είναι το τάβλι (συστηματικά παίζει σχεδόν το 1/5 των αγοριών και το 11% των κοριτσιών της μικρότερης ηλικίας, ενώ ευκαιριακά περίπου το 1/4 των αγοριών και των κοριτσιών). Εκείνο το παιγνίδι που αγνοούν τελείως είναι τα στοιχήματα του ιπποδρόμου. Ένα άξιο λόγου ποσοστό αγοριών παίζει «προ-πό» (κάθε εβδομάδα περίπου το 20% και μερικές φορές τον μήνα περίπου το 15%).

Στα άλλα παιγνίδια όπως σκάκι, ηλεκτρονικά, μπιλιάρδο και ποδοσφαιράκι παρατηρούνται μειωμένα, αλλά όχι ασήμαντα ποσοστά συστηματικής απασχόλησης των αγοριών (από κάθε μέρα μέχρι μερικές φορές την εβδομάδα) 15% περίπου, κατά μέσο όρο για τη μικρότερη ομάδα ηλικίας και 10% για τη μεγαλύτερη.

5.12. ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ

Τα αγόρια ψυχαγωγούνται στα κέντρα περισσότερο από τα κορίτσια. Αγόρια και κορίτσια επισκέπτονται συχνά τα ζαχαροπλαστεία και τις καφετέριες, τα εστιατόρια και τις ταβέρνες και κατά αραιότερα χρονικά διαστήματα τις ντισκοτέκ και τα διάφορα άλλα χορευτικά κέντρα, τις μπουάτ, τα μπαρ-παμπ και σπάνια τα μπουζούκια. Συγκεκριμένα, εντύπωση προκαλεί το γεγονός των συχνών επισκέψεων της νεολαίας στα ζαχαροπλαστεία και τις καφετέριες. Το 52% κατά μέσο όρο των αγοριών και το 39% των κοριτσιών πηγαίνει συστηματικά, δηλαδή καθημερινά ή μερικές φορές την εβδομάδα στα κέντρα αυτά.

Αγόρια και κορίτσια της ομάδας 20-24 ετών πηγαίνουν συχνότερα στα εστιατόρια και τις ταβέρνες από τους νέους της ομάδας 15-19 ετών. Έτσι το 27% των αγοριών και το 15% των κοριτσιών της μεγαλύτερης ομάδας ηλικίας συχνάζει μερικές φορές την εβδομάδα στα κέντρα αυτά και περίπου το 52% μερικές φορές το μήνα. Τα αντίστοιχα ποσοστά των αγοριών και των κοριτσιών της μικρότερης ομάδας ηλικίας είναι αισθητά μειωμένα.

Στις ντισκοτέκ και τα διάφορα άλλα χορευτικά κέντρα τα μεγέθη μειώνονται ακόμα περισσότερο. Πάντως τα αγόρια και των δύο ομάδων ηλικίας πηγαίνουν κάπως συχνότερα από τα κορίτσια. Έτσι κατά μέσο όρο το 11% των αγοριών πηγαίνει μερικές φορές την εβδομάδα και το 30% των αγοριών και των κοριτσιών πηγαίνει μερικές φορές το μήνα. Οι επισκέψεις της νεολαίας στις μπουάτ, οι οποίες ανθούσαν την περασμένη δεκαετία, έχουν πια αραιώσει. Ο αριθμός όσων πάνε έστω και σπάνια είναι χαμηλός, ιδιαίτερα στη μικρότερη ομάδα ηλικίας. Στα μπαρ και πάμπ οι επισκέψεις της νεολαίας περιορίζονται ακόμα πιο πολύ και προπαντός στα κορίτσια. Το φαινόμενο της αποχής της νεολαίας από ορισμένα είδη δαπανηρής ψυχαγωγίας, όπως τα μπουζούκια, είναι ιδιαίτερα έντονο, αφού το ποσοστό αυτών που πηγαίνει κατά καιρούς είναι αρκετά χαμηλό και ανήκει στη μεγαλύτερη ομάδα ηλικίας.

6. ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

6.1. ΠΑΡΕΑ, ΦΙΛΟΙ

Η κοινωνικότητα των νέων είναι εμφανής. Η συντριπτική τους πλειοψηφία (από 92% ως 99%, κατά κατηγορίες) βρίσκεται ενταγμένη, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, σε μια ομάδα έντονης κοινωνικοποίησης, όπως είναι η παρέα. Ελάχιστοι απάντησαν ότι δεν έχουν καθόλου παρέα.

Οι παρέες των νέων αποτελούνται συνήθως από 6-10 άτομα (για το 43% ως το 50% του δείγματος), είναι δηλαδή αρκετά πολυμελείς. Ελαφρά χαμηλότερα είναι τα ποσοστά (από 36% ως 44%) όσων έχουν μικρότερη παρέα, των 2-5 ατόμων, ενώ δεν είναι κι εντελώς ασήμαντο το ποσοστό των νέων με τις πολυπληθείς παρέες άνω των 11 ατόμων (16% στα αγόρια και των δύο ομάδων ηλικιών, 13% στα κορίτσια των 15-19).

Όσον αφορά τη *συχνότητα συνάντησης* με την παρέα, παρατηρούμε σημαντικές διαφορές κατά φύλο και κατά ομάδα ηλικίας. Τα αγόρια είναι σαφώς πιο κινητικά από τα κορίτσια και συναντιούνται καθημερινά με την παρέα τους, σε σημαντικό ποσοστό (64% τα μικρότερα αγόρια και 58% τα μεγαλύτερα).

Αντίθετα, τα κορίτσια συνηθίζουν να βλέπουν την παρέα τους μόνο 1-3 φορές την εβδομάδα (τα ποσοστά είναι αντίστοιχα 55% για τα μικρότερα κορίτσια και 70% για τα μεγαλύτερα). Ιδιαίτερα τα κορίτσια των 20-24 συναντιούνται καθημερινά σε πολύ μικρότερο βαθμό απ' ό,τι τ' αγόρια (το 23% μόνο). (Το αντίστοιχο ποσοστό για τα κορίτσια των 15-19 είναι 35%).

Οι *ώρες* κατά τις οποίες βρίσκονται οι νέοι με την παρέα τους είναι γενικά βραδινές ή νυχτερινές. Η διαφοροποίηση αντιστοιχεί μάλλον στις ομάδες ηλικίας, παρά στο φύλο. Σημαντικές επίσης διαφορές διαπιστώνουμε ανάμεσα στις καθημερινές και τα σαββατοκύριακα και τις αργίες. Τις καθημερινές, οι νέοι των 15-19 και των δύο φύλων σε ποσοστό 70% βγαίνουν κυρίως τις βραδινές ώρες (μέχρι τις 10 μ.μ.), ενώ στην ομάδα ηλικίας 20-24, το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο (60% περίπου), γιατί αρκετοί βγαίνουν και τις νυχτερινές ώρες (μετά τις 10 μ.μ.). Τα σαββατοκύριακα και τις αργίες η μετάθεση της εξόδου στις νυχτερινές ώρες είναι σημαντική, ιδιαίτερα στους μεγαλύτερους νέους (59% για τ' αγόρια και 53% για τα κορίτσια). Δεν έχουν μόνιμο τόπο συνάντησης με την παρέα τους τα κορίτσια, σε μεγαλύτερο βαθμό, και τα αγόρια σε κάπως μικρότερο. Πάντως, στις περιπτώσεις που απάντησαν ότι έχουν ένα *μόνιμο στέκι*, αυτό βρίσκεται για τα 2/3 περίπου των νέων στη γειτονιά τους. Μόνο τα μεγαλύτερα κορίτσια φαίνεται να κινούνται σε ευρύτερα πλαίσια από αυτά της γειτονιάς.

Οι προτιμήσεις των νέων για παρέες όπου υπερτερούν αριθμητικά οι ομόφυλοί τους ή για παρέες όπου η παρουσία και των δύο φύλων είναι μοιρασμένη, ποικίλλουν ουσιαστικά ανάλογα με το φύλο και την ομάδα ηλικίας. Στα αγόρια της εφηβικής ηλικίας παρατηρούμε ότι τα μισά περίπου

έχουν παρέα, όπου επικρατούν αριθμητικά τα αγόρια, και τα άλλα μισά, παρέα που αποτελείται εξίσου κι από τα δύο φύλα. Η τάση αυτή μειώνεται στα μεγαλύτερα αγόρια, όπου επικρατούν (σε ποσοστό 65%) οι «μικτές» παρέες. Ελάχιστος αριθμός κάνει παρέα βασικά με άτομα του άλλου φύλου (3,5%).

Στα κορίτσια της μεγάλης ηλικίας, αντίθετα, παρατηρείται κάπως συχνότερα το φαινόμενο να κάνουν παρέα κυρίως με αγόρια (το 15% περίπου έναντι 28,5% στη μικρότερη ηλικία).

Η συντριπτική πλειοψηφία των νέων (οι 9 στους 10) δηλώνει ότι έχει στενούς φίλους κι όχι απλώς επιφανειακές γνωριμίες. Μία μικρή πτώση του ποσοστού (στα 78%) που παρατηρείται στις μεγαλύτερες κοπέλες δεν είναι στατιστικά ιδιαίτερα σημαντική.

Επίσης παρατηρούμε ότι οι περισσότερες από αυτές τις στενές φιλίες διαμορφώθηκαν, για τους νέους των 15-19, κατά τα μαθητικά τους χρόνια (σε ποσοστό, κατά μέσον όρο, 88%), ενώ στα μεγαλύτερα παιδιά κι ιδιαίτερα στις κοπέλες αρκετές στενές φιλίες αναπτύχθηκαν στα μετασχολικά χρόνια. Κι ενώ το *σχολείο* (ή το πανεπιστήμιο) είναι ο επικρατέστερος χώρος γνωριμίας με τους φίλους, ιδίως στα μικρότερα παιδιά (68% περίπου έναντι 55% των μεγάλων) —κι αυτό είναι φυσικό— παρατηρούμε ότι και η *γειτονιά* εξακολουθεί να παίζει κάποιο ρόλο —στα αγόρια τουλάχιστον— σαν *τόπος γνωριμίας*, στοιχείο που έρχεται να αμφισβητήσει την τρέχουσα αντίληψη ότι έχει περιπέσει σε μαρασμό η κοινωνική λειτουργία της γειτονιάς στα μεγάλα αστικά κέντρα. Βλέπουμε, δηλαδή, ότι το 1/3 των μικρότερων αγοριών και το 1/4 των μεγαλύτερων γνώρισαν τους φίλους τους στη γειτονιά τους. Για τα κορίτσια ωστόσο το ποσοστό πέφτει στο 12% περίπου και για τις δύο ηλικίες. Ο χώρος της δουλειάς (για τα κορίτσια και κυρίως τα μεγαλύτερα) καθώς και το οικογενειακό περιβάλλον αποτελούν, έστω και σε μικρό βαθμό, επίσης τόπο γνωριμίας των φίλων.

Όσο μεγαλώνουν οι νέοι, τείνουν να πιστεύουν περισσότερο ότι η *φιλία* με άτομα του άλλου φύλου *διαφέρει* από τη *φιλία* με άτομα του ίδιου μ' αυτούς φύλου. Έτσι τα ποσοστά παρουσιάζονται ως εξής: στους νέους των 15-19 το 45% περίπου θεωρεί ότι διαφέρει ουσιαστικά η *φιλία*, ενώ στους νέους των 20-24 το ποσοστό ανέρχεται στο 56%.

Στο ερώτημα, σε τι νομίζουν ότι διαφέρει η *φιλία*, οι νέοι έδωσαν ποικίλες απαντήσεις, επικρατέστερη όμως είναι η αντίληψη ότι στη *φιλία* μεταξύ ατόμων ετεροφύλων υπεισέρχεται το ερωτικό-σεξουαλικό στοιχείο (39% των μικρών και 42% των μεγάλων αγοριών έναντι 19% και 39% των κοριτσιών αντίστοιχα). Αρκετοί επίσης απάντησαν ότι υπάρχουν διαφορετική νοοτροπία κι ενδιαφέροντα, άλλος βαθμός εμπιστοσύνης και κατανόησης.

Η ειλικρίνεια, η εμπιστοσύνη, η αλληλεγγύη κατέχουν ιδιαίτερα σημαντική θέση στις σχέσεις των νέων με τους φίλους τους. Τα ποσοστά είναι εντυπωσιακά υψηλά στα κορίτσια, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ειλικρίνεια (το 85% περίπου τη θεωρεί πολύ σημαντικό στοιχείο της *φιλίας*) και

την αγάπη και ζεστασιά (το 75% περίπου θεωρεί ότι είναι πολύ σημαντικά).

Αντίθετα, πολύ μικρή σημασία αποδίδουν οι νέοι στην κοινωνικο-οικονομική θέση των φίλων τους, στις πολιτικές τους αντιλήψεις, στη συμμετοχή σε κοινές οργανώσεις ή συλλόγους και ακόμη και στην ηλικία τους.

Σημαντικά, χωρίς όμως ιδιαίτερη έμφαση, θεωρούνται για τους νέους η ευφυΐα, τα κοινά χόμπυ και οι διασκεδάσεις, το παρόμοιο μορφωτικό επίπεδο και η αίσθηση του χιούμορ, ενώ η εμφάνιση, το ευχάριστο παρουσιαστικό δεν φαίνεται να παίζουν ιδιαίτερο ρόλο στις σχέσεις φιλίας των νέων.

Έτσι, ορισμένες παραδοσιακές αξίες με ηθικό περιεχόμενο εξακολουθούν να διέπουν σαν αντιλήψεις τις σχέσεις των νέων με τους φίλους τους.

6.2. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

6.2.1. Γονείς

Στο κεφάλαιο αυτό των διαπροσωπικών σχέσεων εξετάζονται οι σχέσεις των νέων με τους γονείς τους. Αυτό που κάνει καταρχήν εντύπωση είναι ότι τα αγόρια και τα κορίτσια και των δύο ομάδων ηλικίας, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, δηλώνουν ότι έχουν καλές σχέσεις και με τους δύο γονείς (τα ποσοστά κυμαίνονται από 69% ως 91%). Είναι αξιοσημείωτο ότι το ποσοστό των αγοριών και στις δύο ομάδες ηλικίας που έχει καλές σχέσεις και με τον πατέρα και με τη μητέρα είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο των κοριτσιών, ιδιαίτερα στη μικρή ηλικία όπου η διαφορά είναι στατιστικά σημαντική.

Η ύπαρξη προβλήματος στις σχέσεις με τον πατέρα των κοριτσιών της ηλικίας 15-19 (ένα 25% έχει μέτριες σχέσεις) επιβεβαιώνεται από τις απαντήσεις στην ερώτηση για τα προβλήματα της γενιάς τους: κι εκεί το 1/4 περίπου από τα κορίτσια αυτής της ηλικίας θεωρούν το χάσμα των γενιών και την καταπίεση από τους μεγαλύτερους σαν το βασικό τους πρόβλημα (βλ. Πίνακα 35).

Στις άλλες διαβαθμίσεις σχέσεων με τους γονείς (μέτριες, κακές, αδιάφορες) τα ποσοστά είναι από μικρά ως ασήμαντα. Σαφώς διαχωρίζονται τα θέματα που συζητούν οι νέοι με τους γονείς και τους φίλους.

Θέματα όπως της δουλειάς, του σχολείου ή πανεπιστημίου, οικογενειακά ή οικονομικο-πολιτικά, οι νέοι 15-19 ετών τα συζητούν και με τους δύο γονείς. Τα κορίτσια αυτής της ηλικίας εμφανίζουν κάπως μειωμένα ποσοστά σε σχέση με τ' αγόρια, οι διαφορές όμως δεν είναι στατιστικά σημαντικές. Τα μεγαλύτερα παιδιά με τους γονείς τους συζητούν μόνο θέματα δουλειάς και οικογενειακά.

Αντίθετα, οι φίλοι αποτελούν τους κύριους συζητητές των νέων στα εξής θέματα: ερωτικά-συναισθηματικά, σχέσεις με άλλους, πολιτιστικά (κινηματογράφο, θέατρο, βιβλία), αθλητικά και μοτοσικλέτες-αυτοκίνητα. Ουσιαστικές διαφορές παρουσιάζονται ανάμεσα στα δύο φύλα: ένα σημαντικό ποσοστό κοριτσιών (το 1/4 περίπου στην ηλικία 15-19, το 1/5 σχεδόν στην 20-24) συζητά θέματα συναισθηματικά κι ερωτικά με τη μητέρα τους. Εξάλλου, το ποσοστό των αγοριών που συζητά με τους φίλους τους για αθλητικά και αυτοκίνητα-μοτοσικλέτες είναι αισθητά υψηλότερο από το αντίστοιχο των κοριτσιών, και στις δύο ομάδες ηλικίας.

Απόψεις για τη θρησκεία συζητούν κυρίως με τους φίλους περισσότερο τα κορίτσια παρά τα αγόρια, που πάνω από τα μισά δεν τις συζητούν καθόλου (και στις δύο ομάδες ηλικίας).

Τα παιδιά υποστηρίζουν ότι οι γονείς τους ζητούν συστηματικά τη γνώμη τους και μάλιστα όταν ανήκουν στη μεγαλύτερη ομάδα ηλικίας 20-24. Ελάχιστα είναι τα ποσοστά (3-5%) των νέων που η γνώμη τους δεν ζητείται ποτέ από τους γονείς τους. Οι βασικές διαφορές που εμφανίζονται στα μεγέθη είναι κατά ηλικία και όχι κατά φύλο. Παρατηρούμε λοιπόν ότι αρκετά υψηλό ποσοστό από τα μεγαλύτερα παιδιά (λίγο λιγότερο από τα μισά) συμμετέχουν πάντα στη λήψη των οικογενειακών αποφάσεων, ενώ αυτό ισχύει μόνο για το 1/4 των μικρότερων παιδιών.

Προσπαθήσαμε να διερευνήσουμε, με μία σύνθετη ερώτηση, ποιά είναι η συμπεριφορά των γονιών (του καθένα ξεχωριστά) απέναντι στα παιδιά τους, σε μια σειρά από θέματα που αφορούν τόσο την καθημερινή τους ζωή, όσο και ορισμένες βασικές τους επιλογές (συναναστροφές, πολιτικές αντιλήψεις). Αρχίζοντας από τον πατέρα διαπιστώνουμε ότι η συμπεριφορά απέναντι στο γιό σε θέματα σπουδών ή εργασίας, διασκέδασης και επιλογής των φίλων είναι ελαστική, ως προς δε το ντύσιμό τους και τις πολιτικές τους θέσεις υπάρχει μεγαλύτερο ποσοστό αδιαφορίας. Η ίδια γενική τάση εμφανίζεται και στη συμπεριφορά του πατέρα προς την κόρη, με μία μικρή διαφορά: στα θέματα διασκέδασης κι επιλογής των φίλων παρατηρείται μεγαλύτερη δόση αυστηρότητας απ' ό,τι προς τα αγόρια. Τα φαινόμενα αυτά είναι κοινά και για τις δύο ομάδες ηλικίας, μόνο που στα μεγαλύτερα αγόρια χαλαρώνει ακόμη περισσότερο ο έλεγχος στη διασκέδαση και τις σπουδές ή την εργασία, ενώ στα μεγαλύτερα κορίτσια χαλαρώνει κάπως ο έλεγχος στις σπουδές και τις πολιτικές αντιλήψεις. Η συμπεριφορά της μητέρας απέναντι στα παιδιά της αντιστοιχεί σε γενικές γραμμές σ' αυτήν του πατέρα. Αξίζει μόνο να σημειωθούν οι εξής διαφοροποιήσεις: α) ως προς τα αγόρια, η μητέρα είναι κάπως πιο ελαστική από τον πατέρα στο θέμα του ντυσίματος (για την ηλικία 15-19) και των πολιτικών πεποιθήσεων (για την ηλικία 20-24)· β) ως προς τα κορίτσια, η μητέρα είναι σαφώς λιγότερο αυστηρή από τον πατέρα στο θέμα της διασκέδασης (αυτό αφορά μόνο τη μεγαλύτερη ηλικία) και ελαφρώς πιο ελαστική στο θέμα της επιλογής των φίλων και του ντυσίματος.

Οι γονείς είναι αυτοί στους οποίους θέλουν κατεξοχήν να στηρίζονται

οι νέοι για οικονομική και ηθική συμπαράσταση σε κρίσιμες ή δύσκολες καταστάσεις της ζωής τους. Οι φίλοι έρχονται σε δεύτερη μοίρα, ενώ ελάχιστοι νέοι θα κατέφευγαν στους συγγενείς τους.

Κι ενώ αυτή είναι η γενική τάση, παρατηρούμε ότι τ' αγόρια της εφηβικής ηλικίας προσδοκούν, σε μεγαλύτερο βαθμό από τις άλλες κατηγορίες, βοήθεια από τους γονείς τους στους διάφορους τομείς. Άλλες αξιοσημείωτες διαφορές δεν υπάρχουν κατά φύλο ή ομάδα ηλικίας.

6.2.2. Καθηγητές, προϊστάμενοι, όργανα της τάξης, πολιτικοί

Πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη διατύπωση των ερωτήσεων που αφορούν τις σχέσεις των νέων με διάφορες άλλες μορφές εξουσίας (καθηγητές, εργοδότες ή προϊστάμενοι, πολιτικοί, όργανα της τάξης) τονίστηκε στους ερωτώμενους ότι πρέπει να δουν τις κατηγορίες αυτές γενικά και αφαιρετικά και να εκφράσουν τη στερεότυπη αντίληψή τους για την καθεμία, χωρίς να παίρνουν υπόψη τους τις εξαιρέσεις ή τις μεμονωμένες περιπτώσεις.

Οι απόψεις των νέων για τους καθηγητές τους είναι μάλλον ευνοϊκές: κατά μέσον όρο, το 1/3 των αγοριών και κοριτσιών της ομάδας ηλικίας 15-19* τους βλέπει σαν φίλους των νέων (κάποια διαφοροποίηση παρατηρούμε στα κορίτσια, το ποσοστό των οποίων είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο των αγοριών). Επίσης, ένα σημαντικότερο ποσοστό (το 42% των αγοριών και το 46% των κοριτσιών), εκφράζει μια άποψη ευνοϊκής ουδετερότητας απέναντί τους (τους βλέπουν σαν υπαλλήλους που κάνουν τυπικά τη δουλειά τους), ενώ μικρός μόνο αριθμός τηρεί επιφυλακτική στάση (ένα 15% περίπου).

Το ποσοστό των νέων, όμως, που στην εποχή μας επηρεάζεται από τους καθηγητές του σε ορισμένες βασικές επιλογές της ζωής τους, όπως είναι οι σπουδές και η ιδεολογία είναι, ιδιαίτερα στα αγόρια, μάλλον χαμηλό: λιγότερο από το 1/3 (το 30%) των αγοριών αναφέρει ότι δέχεται κάποια επίδραση στο θέμα των σπουδών ή του επαγγελματικού προσανατολισμού, ενώ ασήμαντος αριθμός επηρεάζεται σε θέματα που αφορούν την προσωπική τους ζωή. Υπάρχει, ωστόσο, μια αρκετά ουσιαστική διαφορά στα κορίτσια, που φαίνεται να επηρεάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό (42%) απ' ό,τι τα αγόρια στο θέμα σπουδών/επαγγελματικού προσανατολισμού.

Η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζόμενων νέων που ρωτήθηκαν αναφέρει ότι ο προϊστάμενος ή εργοδότης τους τους αντιμετωπίζει με φιλικό τρόπο ή εκδηλώνει, με κάποιον τρόπο, το ενδιαφέρον του γι' αυτούς και την επαγγελματική τους εξέλιξη (τα ποσοστά κυμαίνονται, κατά κατηγορίες, από 73% ως 88%). Λιγότεροι δηλώνουν ρητά ότι η συμπεριφορά του προϊσταμένου (ή εργοδότη) τους είναι άδικη ή αυταρχική (12% στη μικρή ηλικία και 22% περίπου στη μεγάλη). Πρέπει να σημειώσουμε πάντως ότι

* Το υπόδειγμα των μαθητών ή φοιτητών της ομάδας ηλικίας 20-24 ήταν πολύ μικρό για να θεωρούνται αντιπροσωπευτικά τα αποτελέσματα γι' αυτό και δεν τα αναφέρουμε.

επειδή το δείγμα αυτής της υπο-ομάδας των εργαζόμενων νέων είναι μικρό (50 ως 81 άτομα), η αντιπροσωπευτικότητα των αποτελεσμάτων δεν είναι ιδιαίτερα αξιόλογη, όπως επίσης δεν είναι στατιστικά σημαντικές οι όποιες διαφορές παρουσιάζονται ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια των δύο ομάδων ηλικίας.

Περισσότεροι από τους μισούς νέους και των δύο φύλων βλέπουν με αδιαφορία τα όργανα της τάξης. Ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό τα βλέπει με συμπάθεια (35% ως 41% κατά κατηγορίες), ενώ λίγοι αναφέρουν ότι αισθάνονται εχθρότητα γι' αυτά.

Η πλειοψηφία των νέων, πάντως, πιστεύει ότι οι αστυνομικοί κάνουν διακρίσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, είτε συστηματικά, είτε ευκαιριακά. Εδώ έχει ενδιαφέρον να τονίσουμε δύο πράγματα: πρώτον, ότι αρκετοί νέοι —ιδιαίτερα κορίτσια— δεν εκφέρουν άποψη στην ερώτηση αυτή. Δεύτερον, ότι ανάμεσα σε αυτούς που έχουν μία άποψη και την εκφράζουν, τα κορίτσια της ομάδας ηλικίας 20-24 πιστεύουν σε μεγαλύτερο ποσοστό απ' όλους τους άλλους (το 42%) ότι οι αστυνομικοί κάνουν συχνά διακρίσεις, ενώ ελάχιστες δέχονται ότι δεν κάνουν ποτέ. Επίσης είναι χαρακτηριστικό ότι το 60% περίπου των νέων 20-24 εξακολουθεί να πιστεύει ότι κύριος στόχος των διακρίσεων των οργάνων της τάξης παραμένουν —παρά τις σημαντικές πολιτικοκοινωνικές αλλαγές της τελευταίας δεκαετίας— οι «απλοί άνθρωποι του λαού», οι οικονομικά και κοινωνικά ασθενέστεροι, οι πολιτικά αντίθετοι, άτομα, παρ' όλα αυτά, ενταγμένα στο κοινωνικό μας σύστημα, ενώ οι κλασικές κατηγορίες μη ενταγμένων ατόμων (περιθωριακοί, αναρχικοί, μηχανόβιοι, σεσημασμένοι, κ.λπ.) δεν αποτελούν —κατά την άποψη της νεολαίας— τον βασικό στόχο των οργάνων της τάξης. Τα παιδιά της ομάδας ηλικίας 15-19 δίνουν λιγότερο απόλυτες απαντήσεις, αλλά η βασική τάση παραμένει η ίδια.

Εδώ παρατηρούμε ότι οι απαντήσεις των νέων συγκεντρώνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες, που υποδηλώνουν και τρεις διαφορετικές αντιλήψεις για τους πολιτικούς:

α) *ευνοϊκή* άποψη για τους πολιτικούς (είναι εκπρόσωποι του λαού και πασχίζουν για τα συμφέροντά του) υιοθετεί το 1/3 των αγοριών ηλικίας 15-19 και περίπου το 28% των άλλων ομάδων·

β) *ουδέτερη* άποψη, με ελαφρώς θετική χροιά (είναι συνηθισμένοι άνθρωποι που προσπαθούν να κάνουν καλά τη δουλειά τους), εκφράζει το 1/4 περίπου των νέων. Συνολικά, δηλαδή, υπάρχει μία μάλλον θετική αντιμετώπιση των πολιτικών από τους νέους (κατά μέσον όρο, το 56%)·

γ) *αρνητική* άποψη για τους πολιτικούς (επιδιώκουν την ατομική τους προβολή και την ικανοποίηση των προσωπικών τους φιλοδοξιών) έχει ο ένας στους τρεις νέους 20-24 ετών, καθώς και τα κορίτσια 15-19, κι ένα στα τέσσερα αγόρια 15-19. Στους αριθμούς αυτούς θα πρέπει να προσθέσουμε κι εκείνους όσους απάντησαν ότι θεωρούν τους πολιτικούς μετριότητες ή και διεφθαρμένους (περίπου, ο ένας στους δέκα).

Ο βαθμός αδιαφορίας των νέων απέναντι στις υπαίθριες συγκεντρώ-

σεις και πορείες πολιτικού χαρακτήρα μειώνεται αισθητά στη μεγαλύτερη ηλικία, ενώ αντίστοιχα αυξάνεται η αποδοχή των συγκεντρώσεων και πορειών σαν μία ουσιαστική μορφή πάλης. Είναι πάλι αξιοσημείωτο ότι τα αγόρια της εφηβικής ηλικίας διακατέχονται, σε μεγαλύτερο βαθμό από τους άλλους, από αισθήματα αδιαφορίας ή και αντίθεσης. Πάντως, η πλειοψηφία των νέων τηρεί μία θετική στάση συνολικά (63% ως 83%, κατά κατηγορίες) για τον τρόπο αυτό δυναμικής διεκδίκησης οικονομικών και πολιτικών αιτημάτων.

7. ΑΞΙΕΣ

Από τα γενικότερα προβλήματα της χώρας, το πλέον σημαντικό για όλους τους νέους, ανεξαιρέτως φύλου ή ηλικίας, εμφανίζεται το πρόβλημα της *ανεργίας των νέων* (πάνω από 40%). Δεύτερο σε προτεραιότητα για τα δύο φύλα και όλες τις ηλικίες έρχεται τό πρόβλημα της *εθνικής ασφάλειας και άμυνας*. Εξαιρέση φαίνονται να αποτελούν τα κορίτσια 15-19 ετών (4η προτεραιότητα), το ποσοστό όμως (27%) είναι πολύ κοντά τόσο στο αντίστοιχο ποσοστό των αγοριών (32%), όσο και τα ποσοστά της 2ης και 3ης προτεραιότητας των κοριτσιών. Τρίτο σε σειρά προτεραιότητας έρχεται και πάλι ένα πρόβλημα οικονομικής φύσης, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου ή ο πληθωρισμός. Γενικά όμως, τα ποσοστά βρίσκονται πολύ κοντά μεταξύ τους. Συγκεκριμένα:

Σειρά προτερ.	15-19				20-24			
	Αγόρια	%	Κορίτσια	%	Αγόρια	%	Κορίτσια	%
1	Ανεργία νέων	45	Ανεργία Νέων	43	Ανεργία Νέων	49	Ανεργία νέων	51
2	Εθνική άμυνα και ασφάλεια	32	Άνοδος βιοτικού επιπέδου	30	Εθνική άμυνα και ασφάλεια	35	Εθνική άμυνα και ασφάλεια	37
3	Άνοδος βιοτικού επιπέδου	28	Πληθωρισμός	28	Πληθωρισμός	31	Άνοδος βιοτικού επιπέδου	32
4	Πληθωρισμός	26	Εθνική άμυνα	27	Ρύπανση	27	Πληθωρισμός	28

Το σημαντικότερο πρόβλημα όλων των νέων, ανεξαιρέτως φύλου ή ηλικίας, είναι το φάσμα της *ανεργίας* και της οικονομικής ανέχειας. Το πρόβλημα εντείνεται μάλιστα στις ηλικίες 20-24 ετών. Τα ποσοστά των υπόλοιπων προβλημάτων απέχουν αισθητά από το παραπάνω πρόβλημα. Παρατηρούμε, ωστόσο, ότι το χάσμα γενεών σαν πρόβλημα εμφανίζεται κυρίως στα κορίτσια της ομάδας 15-19 ετών. Η έλλειψη υποδομής στη διασκέδαση και την ψυχαγωγία δέν εμφανίζεται σαν πρόβλημα, ιδιαίτερα για τη μεγαλύτερη ηλικία, ενώ τα ναρκωτικά δεν φαίνεται να θεωρούνται απειλή για τη νεολαία.

Η φιλία και η επαγγελματική σταδιοδρομία φαίνεται να παίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη ζωή των νέων και των δύο φύλων και ομάδων ηλικίας (τα ποσοστά κυμαίνονται από 63% ως 77%). Επίσης, για ένα αξιολογημένο ποσοστό των παιδιών της εφηβικής ηλικίας (για το 55% κατά μέσον όρο) οι σπουδές κατέχουν κεντρική θέση στην κλίμακα των αξιών τους.

Αρκετά μεγάλη σημασία αποδίδει η πλειοψηφία των νέων (από 60% και πάνω) στην ύπαρξη ελεύθερου χρόνου και στα χόμπυ (κατά μέσον όρο το 66%), στο χρήμα (κατά μέσον όρο το 61%). Επίσης, σημαντική θεωρείται για τα κορίτσια (κατά μέσον όρο το 65%) η πολιτική ή κοινωνική δράση, που φαίνεται να ενδιαφέρει λιγότερο τ' αγόρια και μάλιστα της εφηβικής ηλικίας.

Μικρή σχετικά σημασία έχει, εξάλλου, για τους μεγαλύτερους νέους η θρησκεία (το 58%, κατά μέσον όρο, τη θεωρεί ασήμαντη για τη ζωή τους), ενώ αντίθετα οι μισοί σχεδόν νέοι της μικρότερης ηλικίας τη θεωρούν σημαντική. Η δημιουργία οικογένειας αφήνει αδιάφορο ένα μάλλον μικρό ποσοστό νέων (το 1/3 των μεγαλύτερων αγοριών), ενώ από την πλειοψηφία αξιολογείται σαν σημαντικό ή πολύ σημαντικό στοιχείο στη ζωή. Τέλος, στο σταθερό συναισθηματικό δεσμό δίνεται έμφαση από τα κορίτσια της μεγαλύτερης ηλικίας.

Μόνο λίγο περισσότερο από τα μισά αγόρια και των δύο ομάδων ηλικίας (το 54% κατά μέσον όρο) εκφράζουν την άποψη ότι η θέση της γυναίκας δεν πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά στο σπίτι. Οι υπόλοιποι είτε διαφωνούν, είτε δεν έχουν γνώμη. Στο ερώτημα αν θα πρέπει οι άνδρες να αναλαμβάνουν πρακτικά τις δουλειές του σπιτιού εξίσου με τις γυναίκες, ένα ποσοστό 59% (κατά μέσο όρο) δηλώνει ότι δεν θα είχε καμία αντίρρηση. Και όταν θίγεται το ερώτημα των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων ανδρών και γυναικών, το ποσοστό των αγοριών που δέχεται ότι πρέπει να κατανέμονται ισότιμα και στα δύο φύλα, είναι εντυπωσιακά υψηλό (78%). Φυσικά, δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι αρκετοί έθεσαν το «εξαρτάται» σαν προϋπόθεση για να δώσουν μια απάντηση.

Στα κορίτσια και των δύο ομάδων ηλικίας οι απαντήσεις είναι εναρμονισμένες με τη σύγχρονη αντίληψη για τη θέση της γυναίκας και δεν αναπαράγουν την παραδοσιακή κατανομή των ρόλων. Έτσι, το 83% (κατά μέσον όρο) δεν συμφωνεί με την άποψη ότι η θέση της γυναίκας είναι περισσότερο στο σπίτι παρά στην εργασία. Ένα ακόμη υψηλότερο ποσοστό (86%, κατά μέσον όρο) πιστεύει ότι πρέπει άνδρες και γυναίκες να μοιράζονται τις δουλειές του σπιτιού, ενώ πάνω από το 90% θεωρεί ότι οι γυναίκες πρέπει να έχουν ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους άνδρες. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές στις αντιλήψεις ανάμεσα στις δύο ομάδες ηλικίας.

Παρατηρούμε ότι η στάση των νέων απέναντι στη θρησκεία μεταβάλλεται όσο η τελευταία μετατρέπεται από ιδεολογία σε πρακτική. Συγκεκριμένα οι περισσότεροι νέοι και των δύο φύλων σπάνια πηγαίνουν στην

εκκλησία, ένα δε υπολογίσιμο ποσοστό κυμαινόμενο από 19% ως 27% δεν πηγαίνει ποτέ. Θεωρούν ωστόσο τη θρησκεία ως σημαντικό στοιχείο στη ζωή τους περισσότερο από τους μισούς νέους της εφηβικής ηλικίας. Τα αντίστοιχα μεγέθη για την ηλικία 20-24 ετών είναι μειωμένα (38,5% για τα αγόρια και 45% για τα κορίτσια). Πολύ λιγότεροι, ειδικότερα αγόρια, είναι εκείνοι που αποδίδουν στους σημερινούς νέους θρησκευτικές πεποιθήσεις (οι αριθμητικές διαφορές ανάμεσα στις ηλικίες δεν είναι στατιστικά σημαντικές).

Η απόκτηση ιδιόκτητης στέγης, η βελτίωση αυτής που ήδη έχουν και η αγορά αυτοκινήτου αποτελούν το όνειρο ενός στους τέσσερις νέους. Στο ερώτημα τι θα έκαναν πρώτα πρώτα αν είχαν τα απαραίτητα χρήματα, λίγοι —ιδιαίτερα μεταξύ των αγοριών— άφησαν χώρο στην εκπλήρωση κάποιων ρομαντικών επιθυμιών. Οι περισσότεροι έσπευσαν να δηλώσουν ότι θα φρόντιζαν πρωταρχικά να καλύψουν μερικές βασικές υλικές ανάγκες. Έτσι μετά το σπίτι και το αυτοκίνητο, στη δεύτερη θέση με αρκετή διαφορά, έρχεται στα αγόρια η δημιουργία μιας δικής τους δουλειάς, επενδύσεις ή αποταμίευση· αντίθετα στα κορίτσια είναι τα ταξίδια και οι εκδρομές. Οι άλλες μορφές αξιοποίησης χρημάτων (σπουδές, αγορά βιβλίων, δίσκων, μουσικού οργάνου, ρούχων κι άλλων καταναλωτικών αγαθών, ή η οικονομική ενίσχυση της οικογένειας ή φίλων) αφορούν μόνο ένα ασήμαντο ποσοστό νέων (κάτω από 8% για κάθε κατηγορία).

Οι αντιλήψεις των νέων σχετικά με τα απαραίτητα για τη ζωή εφόδια θεωρούν το χρήμα, τη μόρφωση και τη θέληση-εργατικότητα σαν τα πλέον σημαντικά. Αντίθετα, ωστόσο, με τις διαδεδομένες αντιλήψεις, οι γνωριμίες και το «μέσον» δεν εμφανίζονται πλέον σαν πρωταρχικοί μοχλοί για μια πετυχημένη ζωή. (Στη σχετική ερώτηση ελήφθη υπόψη μόνο μία απάντηση). Δεν εμφανίζονται στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα φύλα καθώς και ανάμεσα στις δύο ομάδες ηλικίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Έχετε στην οικογένειά σου:

	15-19		20-24					
	Αγόρια N = 356	Κορίτσια N = 328	Αγόρια N = 117	Κορίτσια N = 144				
	αυτοκι- νητο κι/μοτο- σικλέτα	αυτοκι- νητο κι/μοτο- σικλέτα	αυτο- κίνητο κι/μοτο- σικλέτα	αυτο- κίνητο κι/μοτο- σικλέτα	μηχανά- κίνητο κι/μοτο- σικλέτα			
ναι, δικό μου	2.0	14.3	1.8	0.6	8.5	28.2	4.2	3.5
ναι, άλλου μέλους της οικογένειας	60.1	7.0	57.3	8.8	41.0	8.5	47.9	10.4
όχι	37.9	78.1	40.9	89.4	50.5	63.3	47.9	86.1
χωρίς απάντηση	—	0.6	—	1.2	—	—	—	—
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Από πού κυρίως προέρχονται τα χρήματα
που ξοδεύεις για την ψυχαγωγία σου;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 356	Κορίτσια N = 328	Αγόρια N = 117	Κορίτσια N = 144
από τον πατέρα, τη μητέρα ή και τους δυο γονείς	64.9	83.3	36.7	42.4
από άλλα μέλη της οικογένειας εκτός των γονέων	1.1	2.4	0.9	2.1
από εργασία μου	25.8	11.9	53.0	52.7
από γονείς και από άλλα μέλη της οικογένειας	2.3	2.4	—	0.7
από γονείς και από εργασία μου	5.9	—	7.6	2.1
άλλο	—	—	1.8	—
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Σε τι κυρίως (ως προς την ψυχαγωγία) ξοδεύεις τα χρήματά σου;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N=356	Κορίτσια N=328	Αγόρια N=117	Κορίτσια N=144
ντισκοτέκ, ταβέρνες, παμπ, καφετέριες, ζαχαροπλαστεία, μπουάτ, μουζούκια κ.τ.ό.	39.8	33.8	53.0	29.9
βιβλία, περιοδικά	5.6	16.2	7.7	9.0
δίσκοι, κασέτες	3.4	5.2	2.6	3.5
κινηματογράφος, θέατρο, συναυλίες	37.1	29.9	28.1	39.6
γυμναστική, πατινάζ, γήπεδο, πινγκ-πονγκ, κ.τ.ό.	3.4	0.9	0.9	2.8
ηλεκτρονικά, μπιλιάρδο	3.9	—	—	—
εκδρομές, ταξίδια	2.0	0.6	3.4	6.9
άλλο (τσιγάρα, ψάρεμα, μουσικό συγκρότημα κτλ.)	3.7	7.0	2.6	3.5
χωρίς απάντηση (ή δεν ψυχαγωγείται εκτός σπιτιού)	1.1	6.4	1.7	4.9
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Βλέπετε τηλεόραση;

Ακούς ραδιόφωνο;

	15-19	20-24	15-19	20-24
	Αγόρια Κορίτσια Αγόρια Κορίτσια N = 356 N = 328 N = 117 N = 144		Αγόρια Κορίτσια Αγόρια Κορίτσια N = 356 N = 328 N = 117 N = 144	
περισσότερο από 2 ώρες κάθε μέρα	17.4	22.3	6.0	7.6
μέχρι 2 ώρες κάθε μέρα	33.8	27.4	29.9	21.5
μερικές φορές την εβδομάδα	23.3	26.8	18.8	32.7
κάπου - κάπου	20.2	22.3	34.2	27.8
ποτέ	5.3	1.2	11.1	10.4
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0
			34.9	21.4
			27.1	28.2
			17.9	23.6
			22.2	18.1
			2.7	10.3
			100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Ποιά τηλεοπτικά προγράμματα παρακολουθείς περισσότερο;
(μέχρι 3 απαντήσεις)

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 337	Κορίτσια N = 324	Αγόρια N = 104	Κορίτσια N = 129
ειδήσεις	45.7	26.2	59.6	46.5
αθλητικά	67.9	15.1	63.5	7.0
θέατρο	5.0	11.7	5.8	15.5
κινηματογράφος	61.7	56.5	68.3	74.4
σήριαλ	15.1	40.4	9.6	27.1
μουσικά, μουσικο- χορευτικά προγράμματα	24.6	52.8	20.2	27.1
πολιτικά, οικονομικά	8.0	6.2	7.7	11.6
κοινωνικά	5.6	26.8	14.4	22.5
λογοτεχνικά	1.5	8.3	—	6.2
μορφωτικά, εκπαιδευτικά	7.7	13.9	2.9	5.4

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Τι είδους ραδιοφωνικά προγράμματα παρακολουθείς περισσότερο;
(μέχρι 3 απαντήσεις)

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 319	Κορίτσια N = 318	Αγόρια N = 105	Κορίτσια N = 129
ειδήσεις	24.8	22.9	35.2	34.1
μουσική	97.2	95.6	96.2	93.8
αθλητικά	24.8	5.3	29.5	4.6
θέατρο	1.9	4.4	0.9	4.6
σήριαλ	1.2	4.1	—	0.8
πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά	4.7	12.6	16.2	13.2
θρησκευτικά, αναμετά- δοση λειτουργίας	—	0.9	—	0.8
λογοτεχνικά	4.1	6.9	0.9	10.1
μορφωτικά, εκπαιδευτικά	4.1	11.0	4.8	10.1

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Πόσα βιβλία (εκτός σχολείου ή σπουδών)
διάβασες τους τελευταίους 12 μήνες;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 356	Κορίτσια N = 328	Αγόρια N = 117	Κορίτσια N = 144
κανένα	28.1	18.6	32.5	21.5
1	8.5	6.1	3.4	6.3
2-5	39.0	39.3	30.8	34.0
6-10	12.9	19.5	16.2	17.4
περισσότερα από 10	11.5	16.5	17.1	20.8
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Τι είδους βιβλία προτιμάς;
(Μέχρι 3 απαντήσεις)

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 342	Κορίτσια N = 321	Αγόρια N = 112	Κορίτσια N = 138
λογοτεχνικά	47.9	76.3	46.4	82.6
ιστορικά – πολιτικά	27.4	18.6	44.6	33.3
ποιήματα	8.1	24.2	12.5	26.8
επιστημονικά – Τεχνικά	36.2	11.5	37.5	21.0
αστυνομικά	19.0	14.9	20.5	10.1
αισθηματικά	2.3	32.3	3.5	18.8
επιστημονικής φαντασίας	25.4	18.3	11.6	9.4
κόμικς	25.7	21.8	9.8	7.9
άλλα	3.5	1.2	5.3	2.8

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
Διαβάσεις εφημερίδα;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 356	Κορίτσια N = 328	Αγόρια N = 117	Κορίτσια N = 144
	Πολιτική Αθλητική Πολιτική Αθλητική εφημερίδα εφημερίδα εφημερίδα εφημερίδα		Πολιτική Αθλητική Πολιτική Αθλητική εφημερίδα εφημερίδα εφημερίδα εφημερίδα	
κάθε μέρα	41.6	32.9	13.7	1.4
συχνά	24.7	39.3	8.5	2.1
μόνο την Κυριακή/κάθε εβδομάδα	5.6	7.6	6.8	0.7
σπάνια	18.0	17.2	22.2	6.9
ποτέ	10.1	3.0	47.9	88.9
χωρίς απάντηση	—	—	0.9	—
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Ποιά είναι η κύρια πηγή ενημέρωσής σου για τα εσωτερικά
και εξωτερικά πολιτικά θέματα;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 301	Κορίτσια N = 277	Αγόρια N = 109	Κορίτσια N = 134
ραδιόφωνο τηλεόραση	22.2	27.1	7.4	16.4
εφημερίδες περιοδικά	25.2	22.1	28.4	28.4
γονείς	0.6	2.5	0.0	0.0
φίλοι - παρέα	2.6	1.8	1.8	2.9
ραδιοφ. - τηλεορ. εφημ. - περιοδ.	36.3	30.4	44.9	37.4
λοιποί συνδυασμοί	12.9	15.8	17.5	14.9
χωρίς απάντηση	—	0.3	—	—
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Ποιό είδος μουσικής σου αρέσει περισσότερο;
(2 απαντήσεις)

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 354	Κορίτσια N = 328	Αγόρια N = 117	Κορίτσια N = 144
κλασική, όπερα	3.3	2.1	6.0	9.7
ντίσκο	31.6	37.5	14.5	13.9
ροκ, ποπ, new wave	46.8	35.3	41.9	19.5
τζαζ	4.2	3.9	11.1	8.4
ρεμπέτικο	19.2	14.0	35.9	29.2
ελαφρά-«ελαφρολαϊκά»	9.6	25.9	12.8	27.0
έντεχνη ελλην. μουσική, «Νέο κύμα»	7.6	10.6	7.7	16.7
άλλο είδος	1.4	1.2	3.4	2.8
χωρίς απάντηση	5.3	3.9	7.7	6.3

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

Πόσο συχνά πηγαίνεις στον κινηματογράφο;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N=356	Κορίτσια N=328	Αγόρια N=117	Κορίτσια N=144
περισσότερο από 1 φορά την εβδομάδα	11.5	4.6	10.3	11.1
1 φορά την εβδομάδα	29.8	17.1	22.2	16.0
2-3 φορές την εβδομάδα	32.9	25.9	37.6	28.5
1 φορά το μήνα	14.6	22.6	16.2	20.8
σπάνια	8.7	27.4	12.0	20.8
ποτέ	2.5	2.4	1.7	2.8
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

Πόσες φορές πήγες στο θέατρο τους τελευταίους 12 μήνες;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N=356	Κορίτσια N=328	Αγόρια N=117	Κορίτσια N=144
6 φορές και πάνω	1.7	1.5	6.8	6.3
2-5 φορές	17.2	21.6	26.5	35.4
1 φορά	18.5	27.4	15.4	22.2
καθόλου	62.6	49.5	51.3	36.1
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 17
Τι είδους θεατρικά έργα παρακολουθείς;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N = 133	Κορίτσια N = 185	Αγόρια N = 56	Κορίτσια N = 98
πρόζα	28.7	43.3	42.8	53.1
επιθεώρηση	70.6	54.0	51.8	38.7
άλλο	0.7	2.7	5.4	8.2
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Ασγολέσεις ερευνητικά με τα ακόλουθα:

	15-19			20-24									
	Αγόρια N=356		Κορίτσια N=328	Αγόρια N=117		Κορίτσια N=144							
	Αγόμενα συστημα- τικά	Περαιτά- καθόλου συστημα- τικά	Περαιτά- καθόλου συστημα- τικά	Αγόμενα συστημα- τικά	Περαιτά- καθόλου συστημα- τικά	Κορίτσια περαιτά- καθόλου συστημα- τικά							
μουσικό όργανο	8,7	12,6	78,6	7,3	11,3	81,4	9,4	13,7	76,9	7,6	10,5	81,9	100,0
ζωγραφική, σχέδιο, γλυπτική	2,2	17,7	80,1	9,1	27,4	63,5	4,3	17,1	78,6	8,3	16,0	75,7	100,0
θέατρο	0,8	1,7	97,5	0,3	6,7	93,0	0,9	0,9	98,2	0,7	2,8	96,5	100,0
χορό	1,4	14,0	84,6	9,8	26,8	63,4	1,7	9,4	88,9	7,6	16,7	75,7	100,0
τραγουδι	2,2	7,6	90,2	3,4	14,3	82,3	1,7	7,7	90,6	2,1	8,3	89,6	100,0
γράφιο (πεζογραφία, ποίηση)	2,0	8,4	89,6	8,5	21,0	70,5	3,4	10,3	86,3	6,3	13,8	79,9	100,0
φωτογραφία	4,5	19,7	75,8	4,6	21,3	74,1	4,3	29,0	66,7	4,2	14,6	81,2	100,0
γύρισμα κινηματογρα- φικών ταινιών	—	2,8	97,2	—	1,5	98,5	—	2,6 ^a	97,4	—	—	100,0	100,0
χειροτεχνία, εργόχειρο	—	3,1	96,9	17,1	37,5	45,4	—	3,4	96,6	25,0	31,3	43,7	100,0
σούλλογες	14,3	23,6	62,1	24,7	19,5	55,8	10,3	18,7	71,0	11,8	13,2	75,0	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 19
Ασβολύσεις με τα ακόλουθα:

	15-29			20-24									
	Αγόρια N=356	Κορίτσια N=328	Αγόρια N=177	Κορίτσια N=144	Αγόρια N=177	Κορίτσια N=144							
	Αγόρια N=356	Κορίτσια N=328	Αγόρια N=177	Κορίτσια N=144	Αγόρια N=177	Κορίτσια N=144							
κρηκορική - ανθοκομία	2.2	14.0	83.8	4.9	21.0	74.1	1.7	8.5	89.8	4.9	27.1	68.0	100.0
δουλιές σπιτιού	7.6	47.7	44.7	48.5	44.5	7.0	12.0	46.2	41.8	54.2	37.5	8.3	100.0
μικροεπισκευές, μαστορέματα	18.5	63.0	18.5	4.9	32.3	62.8	17.9	62.4	19.7	5.6	29.2	65.2	100.0
ψώνια	21.1	49.7	29.2	52.5	39.0	8.5	16.2	56.4	27.4	45.1	43.8	11.1	100.0
φροντίδα μελών της οικογένειας	7.0	19.4	73.6	14.9	20.2	64.9	5.2	17.9	76.9	11.1	12.5	76.4	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 20
Σε ποιον(ους) συλλόγους ανήκεις;

	15-19		20-24	
	Αγόρια N= 101	Κορίτσια N= 48	Αγόρια N= 54	Κορίτσια N= 45
εργατική ένωση/ αγροτικό συνεταιρισμό	2.0	4.2	11.1	17.8
επαγγελματική ένωση/ σύλλογο	2.0	2.1	16.7	15.6
φοιτητικό σύλλογο	10.9	16.7	31.5	53.3
γυναικείο σύλλογο	—	4.2	—	4.4
οργάνωση νέων (π.χ. προσκοπισμός)	4.9	6.2	1.8	—
τοπικό σύλλογο	4.0	8.3	9.2	11.1
πολιτική οργάνωση	10.9	12.5	11.1	11.1
επιστημονικό σύλλογο	1.0	—	1.8	—
θρησκευτικό/εκκλησιαστικό σύλλογο	4.9	6.2	—	2.2
αθλητικό σωματείο	63.4	29.2	38.9	4.4
φυσιολατρικό, εκδρομικό, ορειβατικό σύλλογο	—	2.1	1.8	—
πολιτιστικό σύλλογο	9.9	20.8	13.0	11.1

ΠΙΝΑΚΑΣ 21
Συμμετέχεις σε:

	15-19		20-24	
	Αγόρια N= 356	Κορίτσια N= 328	Αγόρια N= 117	Κορίτσια N= 144
πολιτικές συγκεντρώσεις	12.6	12.5	32.5	22.2
συνδικαλιστικές συγκεντρώσεις	9.6	11.3	26.5	17.4
φεστιβάλ νεολαίας ή κόμματος	17.1	22.0	6.0	2.8

ΠΙΝΑΚΑΣ 22
Ασχολήσιμες με τις παρακάτω αθλητικές δραστηριότητες κατά τους τελευταίους 12 μήνες:

	15-19				20-24											
	N=356		N=328		N=117		N=144									
	Αγόρια	Κορίτσια	Αγόρια	Κορίτσια	Αγόρια	Κορίτσια	Αγόρια	Κορίτσια								
	ευκαι- ριακά	μόνο τις διακοπές	επιπλη- ρως καθόλου	μόνο τις διακοπές	ευκαι- ριακά	μόνο τις διακοπές	επιπλη- ρως καθόλου	μόνο τις διακοπές								
ποδηλατοπορεία	23.6	37.0	7.9	31.5	0.6	3.0	1.9	94.5	19.0	28.0	6.8	46.2	0.7	2.5	2.4	94.4
κλασικό αθλητικό	7.1	17.4	1.1	74.1	7.3	12.3	1.5	73.4	7.5	15.5	1.8	75.2	3.1	5.9	0.7	90.3
γυμναστική	22.5	31.5	2.8	43.2	27.8	36.6	3.0	32.6	16.1	29.2	2.6	52.1	21.9	25.3	3.5	49.3
μέσσοκτ	23.6	33.1	1.7	41.6	9.7	16.2	1.2	72.0	7.5	24.9	0.9	66.7	2.3	6.7	0.7	90.3
βόλεϊ	10.2	24.7	1.6	63.5	17.7	31.1	3.0	48.2	1.7	13.0	2.4	82.9	2.2	12.5	5.3	80.0
κολύμβηση, καταδύσεις	5.9	7.0	23.9	63.2	4.6	4.6	55.8	35.0	3.4	12.0	17.1	67.5	2.1	5.7	54.0	38.2
καρτέλασμα, ιστιοπλοΐα	1.9	1.5	3.1	93.5	1.5	1.0	1.8	95.7	1.7	2.7	3.3	92.3	0.7	1.7	2.5	95.1
σκι (βαλάνοιο και ορεινό)	1.4	2.2	1.4	95.0	1.5	1.0	1.2	96.3	—	3.3	2.7	94.0	0.7	3.1	1.7	94.5
skating (επαγγελματικό)	3.1	11.5	1.4	84.0	2.4	9.8	0.6	67.2	0.9	8.6	—	90.5	—	7.3	1.7	91.0
πάλη, πυγμαχία, κάρτε	4.5	4.2	—	91.3	1.2	0.3	—	98.5	6.8	0.9	—	92.3	—	3.8	—	96.2
άλλη	4.2	5.1	0.6	1.7	3.1	1.8	3.0	—	5.1	10.3	1.7	5.1	3.5	4.9	—	0.7

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

Για ποιό λόγο ασχολήθηκες με τις παραπάνω δραστηριότητες;
(βλέπε πιν. 35, 35α) (μέχρι τρεις απαντήσεις)

	15-19		20-24	
	Αγόρια N= 343	Κορίτσια N= 291	Αγόρια N= 107	Κορίτσια N= 102
γιατί αναπτύσσει την άμιλλα	16.3	15.5	16.8	12.7
γιατί αναπτύσσει τη συλλογικότητα/ομαδικότητα	24.5	26.8	24.3	14.7
γιατί γυμνάζει τό σώμα	84.0	85.2	73.8	87.3
γιατί περνάει η ώρα σου	52.0	38.1	51.4	42.2
γιατί δημιουργείς καινούριες φιλίες	26.9	19.6	14.0	15.7
άλλο	6.7	7.6	18.7	10.8

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

Πηγές να παρακολούθησες κατά τους τελευταίους 12 μήνες αγώνες;

	15-19		20-24									
	Αγόρια N=356	Κορίτσα N=328	Αγόρια N=117	Κορίτσα N=144								
	6 φορές και πάνω	6 φορές και πάνω	6 φορές και πάνω	6 φορές και πάνω								
	1-5 φορές	1-5 φορές	1-5 φορές	1-5 φορές								
	καθόλου	καθόλου	καθόλου	καθόλου								
ποδοσφαίρου	22.5	32.3	45.2	0.3	11.3	88.4	21.4	30.8	47.9	2.8	8.3	88.9
βόλεϊ, μπάσκετ	9.6	27.8	62.6	4.9	25.3	69.8	6.8	29.1	64.1	2.1	7.6	90.3
κλασικού αθλητισμού	2.5	24.4	73.0	0.3	16.2	83.5	5.1	26.5	68.4	1.4	16.0	82.6
νιγρού στίβου	1.1	6.7	92.1	0.3	5.8	93.9	0.9	4.3	94.9	0.7	1.4	97.9
αυτοκινήτου, μοτοσικλέτας	2.5	18.5	78.9	0.9	6.7	92.4	6.8	17.1	76.1	—	4.2	95.8
άλλους	0.8	2.5	2.5	0.9	0.6	—	0.9	2.6	3.4	—	2.8	0.7

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

Πόσο συχνά ασχολείται με τα εξής παιχνίδια;

15-19

	Αγόρια N=356				Κορίτσια N=328							
	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές τον μήνα	σπάνια καθόλου	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές τον μήνα	σπάνια καθόλου				
ηλεκτρονικά	7.0	9.3	7.3	9.0	19.1	48.3	0.6	0.9	2.1	5.5	11.3	79.6
μπλιάρδο, ποδοσφαιράκι	5.3	8.7	6.2	8.2	14.6	57.0	—	0.3	0.6	0.3	4.3	94.5
τάβλι	5.6	14.9	7.3	17.4	19.4	35.4	4.0	7.3	4.3	12.8	20.4	51.2
σκάκι	3.9	10.7	6.2	16.0	20.8	42.4	1.2	2.7	2.2	11.9	14.3	67.7
επιτραπέζια	0.6	2.5	0.8	6.5	15.2	74.4	0.3	4.3	0.6	17.0	23.2	54.6
προ-πό	—	—	20.2	14.0	18.0	47.8	—	—	4.6	6.7	15.5	73.2
στοιχήματα υποδρόμου	—	—	—	—	0.8	99.2	—	—	—	0.6	0.3	99.1
χαρτοπαίξα	0.3	1.1	1.1	5.1	11.8	80.6	0.3	2.4	1.5	9.5	20.1	66.2
άλλα	—	0.6	0.6	0.8	1.7	1.4	0.3	—	—	0.3	—	—

ΠΙΝΑΚΑΣ 25α
Πόσο συχνά ασχολείσαι με τα εξής παιχνίδια;

	20-24			20-24		
	Αγόρια N = 117			Κορίτσια N = 144		
	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές την εβδομάδα	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές την εβδομάδα
ηλεκτρονικά	1.7	7.7	3.4	2.6	17.1	67.5
μπιλιάρδο, ποδοσφαιράκι	2.6	7.7	2.6	12.8	12.8	61.5
τάβλι	7.0	12.0	12.9	16.4	18.1	33.6
σκάκι	1.7	7.7	4.3	17.9	22.2	46.2
επιτραπέζια	—	—	1.7	2.6	9.4	86.3
προ-πό	—	—	20.5	15.4	20.5	43.6
στοιχήματα ιπποδρόμου	—	—	—	0.9	2.5	96.6
χαρτοπαιξία	1.7	1.7	1.7	6.8	13.6	74.4
άλλα	—	0.9	—	0.9	1.7	3.4

ΠΙΝΑΚΑΣ 26

Πόσο συχνά πηγαίνας σε:

	15-19					
	Αγόρια N = 356		Κορίτσια N = 328			
	κάθε μέρα	μερικές μέρες την εβδομάδα	μερικές μέρες το μήνα	σπάνια καθόλου		
εστιατόρια, ταβέρνες	—	10.7	36.2	35.4	17.7	
καφενεία	2.0	3.6	6.2	13.2	75.0	
ζαχαροπλαστεία καφετέριες	17.7	33.1	24.4	13.0	11.8	
ντισκοτέκ και άλλα χορευτικά κέντρα	0.6	11.3	29.0	30.1	29.0	
πάρτυ (σε σπίτι φίλων)	—	2.5	27.0	52.5	18.0	
μουζούκια	0.3	0.3	2.0	9.8	87.6	
μουσεία	—	—	3.7	15.4	80.9	
μπαρ, παμπ	2.8	9.0	14.3	13.8	60.1	
άλλο	—	1.1	2.2	1.7	1.1	
			κάθε μέρα	μερικές μέρες την εβδομάδα	μερικές μέρες το μήνα	σπάνια καθόλου
			0.9	9.2	42.9	39.9
			0.9	0.3	1.2	6.7
			8.5	34.8	32.0	16.5
			0.3	6.7	27.5	39.6
			—	2.5	31.7	44.5
			—	—	3.0	18.0
			—	0.9	5.2	22.6
			0.3	6.7	14.9	18.3
			0.3	0.9	1.8	0.9
			—	—	—	—

ΠΙΝΑΚΑΣ 26α
Πόσο συχνά πηγαίνεις σε:

	20-24		25-29		30-34		35-39		40-44		45-49		50-54		55-59		60-64		65-69		70-74		75-79		80-84		85-89		90-94		95-99	
	Αγόρια N=117				Κορίτσια N=144				Αγόρια N=117				Κορίτσια N=144				Αγόρια N=117				Κορίτσια N=144				Αγόρια N=117				Κορίτσια N=144			
	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές το μήνα	σπάνια	κάθολου	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές το μήνα	σπάνια	κάθολου	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές το μήνα	σπάνια	κάθολου	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές το μήνα	σπάνια	κάθολου	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές το μήνα	σπάνια	κάθολου	κάθε μέρα	μερικές φορές την εβδομάδα	μερικές φορές το μήνα	σπάνια	κάθολου		
εστιατόρια, ταβέρνες	0.9	27.3	47.0	18.8	6.0	—	15.3	56.9	22.2	5.6	—	15.3	56.9	22.2	5.6	—	15.3	56.9	22.2	5.6	—	15.3	56.9	22.2	5.6	—	15.3	56.9	22.2	5.6		
καφενεία	3.4	5.1	11.1	10.3	70.1	—	0.7	1.4	4.9	93.0	—	0.7	1.4	4.9	93.0	—	0.7	1.4	4.9	93.0	—	0.7	1.4	4.9	93.0	—	0.7	1.4	4.9	93.0		
ζαχαροπλαστεία	16.2	37.6	24.0	11.1	11.1	3.5	31.9	34.7	17.4	12.5	3.5	31.9	34.7	17.4	12.5	3.5	31.9	34.7	17.4	12.5	3.5	31.9	34.7	17.4	12.5	3.5	31.9	34.7	17.4	12.5		
κασερόπια και άλλα γαλακτοκομικά κέντρα	—	11.2	35.0	28.2	25.6	—	1.4	25.0	34.0	39.6	—	1.4	25.0	34.0	39.6	—	1.4	25.0	34.0	39.6	—	1.4	25.0	34.0	39.6	—	1.4	25.0	34.0	39.6		
πάρτυ (σε σπίτι ή φιλόν)	—	0.9	12.0	55.5	31.6	—	2.1	18.8	45.1	34.0	—	2.1	18.8	45.1	34.0	—	2.1	18.8	45.1	34.0	—	2.1	18.8	45.1	34.0	—	2.1	18.8	45.1	34.0		
μπουζούκια	—	2.6	6.0	20.5	70.9	—	—	2.8	16.7	80.5	—	—	2.8	16.7	80.5	—	—	2.8	16.7	80.5	—	—	2.8	16.7	80.5	—	—	2.8	16.7	80.5		
μπουάτ	—	3.4	15.4	34.2	47.0	—	—	11.1	50.0	38.9	—	—	11.1	50.0	38.9	—	—	11.1	50.0	38.9	—	—	11.1	50.0	38.9	—	—	11.1	50.0	38.9		
μπαρ, πιμπ	1.7	12.8	14.5	19.7	51.3	0.7	2.1	14.6	24.3	58.3	0.7	2.1	14.6	24.3	58.3	0.7	2.1	14.6	24.3	58.3	0.7	2.1	14.6	24.3	58.3	0.7	2.1	14.6	24.3	58.3		
άλλο	—	0.9	0.9	0.9	2.6	—	0.7	1.4	0.7	—	—	0.7	1.4	0.7	—	—	0.7	1.4	0.7	—	—	0.7	1.4	0.7	—	—	0.7	1.4	0.7	—		

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

Πόσο συχνά συναντιέσαι με την παρέα σου;

	15-19		20-24	
	N = 353 αγόρια	N = 313 κορίτσια	N = 113 αγόρια	N = 133 κορίτσια
κάθε μέρα	64.3	34.6	58.4	22.6
2-3 φορές/εβδομάδα	26.4	40.1	29.2	54.1
1 φορά/εβδομάδα	7.9	15.3	8.0	15.8
2-3 φορές/μήνα	1.1	7.4	3.5	6.8
πό σπάνια	0.3	2.6	0.9	0.7
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

Πόσο σημαντικά για τους φίλους σου θεωρείς τα παρακάτω στοιχεία;

	15-19							
	ΑΓΟΡΙΑ (N=356)				ΚΟΡΙΤΣΙΑ (N=328)			
	ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ		ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ		ΑΣΗΜΑΝΤΟ		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.
ευφροία	14.4	15.8	69.4	64.8	15.9	19.4	100.0	100.0
ευχάριστο παρουσιαστικό	10.7	8.2	47.4	50.7	41.9	41.1	100.0	100.0
παρόμοιες πολιτικές αντιλήψεις	9.8	7.9	29.3	23.1	60.9	69.0	100.0	100.0
υποστήριξη (αλληλεγγύη)	63.1	51.9	35.4	42.2	0.9	5.9	100.0	100.0
παρόμοιο μορφωτικό επίπεδο	16.8	6.8	56.0	50.7	27.2	42.5	100.0	100.0
αίσθηση του χιούμορ	29.4	23.4	53.8	63.8	16.8	12.8	100.0	100.0
παρόμοια κοινωνικο-οικονομική κατάσταση	2.4	2.0	25.7	19.8	71.9	78.2	100.0	100.0
ειλικρίνεια	84.1	68.2	15.9	31.1	—	0.5	100.0	100.0
αγάπη, ζεστασιά	76.8	46.2	22.6	51.1	0.6	2.3	100.0	100.0
κοινά χόμπι και διασκέδασεις, κοινά πολιτιστικά ενδιαφέροντα	24.2	19.4	65.7	60.6	10.1	20.0	100.0	100.0
ίδια ηλικία	4.3	4.8	33.6	39.7	62.1	55.5	100.0	100.0
καλή επίδοση στα μαθήματα/επαγγελματική επιτυχία	2.7	5.1	24.2	23.4	73.1	71.5	100.0	100.0
εμπιστοσύνης πρόσωπο	78.9	58.2	19.3	40.7	1.8	1.1	100.0	100.0
ανήκουμε στα ίδια σωματεία (συνλόγους, οργανώσεις, κ.ά.)	4.1	2.0	21.9	14.6	74.0	83.4	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 28α
Πόσο σημαντικά για τους φίλους σου θεωρείς τα παρακάτω στοιχεία;

	20-24							
	ΑΓΟΡΙΑ (N= 117)				ΚΟΡΙΤΣΙΑ (N= 117)			
	20-24	ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ		ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ		ΑΣΗΜΑΝΤΟ		ΣΥΝΟΛΟ
ΚΟΡ.		ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.
ευφροία	26.1	27.0	63.4	56.5	10.5	16.5	100.0	100.0
ευχάριστο παρουσιαστικό	4.9	5.2	43.7	50.9	51.4	43.9	100.0	100.0
παρόμοιες πολιτικές αντιλήψεις	11.3	6.9	38.7	32.8	50.0	50.3	100.0	100.0
υποστήριξη (αλληλεγγύη)	64.8	58.6	33.1	36.2	2.1	5.2	100.0	100.0
παρόμοιο μορφωτικό επίπεδο	20.4	7.8	53.5	44.0	26.1	48.2	100.0	100.0
αίσθηση του χιούμορ	28.2	26.7	55.6	58.6	16.2	14.7	100.0	100.0
παρόμοια κοινωνικο-οικονομική κατάσταση	4.9	6.0	31.7	19.0	63.4	75.0	100.0	100.0
ειλικρίνεια	85.2	69.2	14.8	29.9	—	0.9	100.0	100.0
αγάπη, ζεστασιά	71.1	50.4	26.8	43.6	2.1	6.0	100.0	100.0
κοινά χόμπυ και διασκέδασεις κοινά πολιτιστικά ενδιαφέροντα	22.5	15.5	62.7	67.2	14.8	17.3	100.0	100.0
ίδια ηλικία	3.5	1.7	25.4	32.8	71.1	65.5	100.0	100.0
καλή επίδοση στα μαθήματα/επαγγελματική επιτυχία	4.9	4.3	17.6	18.1	77.5	77.6	100.0	100.0
εμπιστοσύνης πρόσωπο	76.8	66.4	21.1	31.9	2.1	1.7	100.0	100.0
ανήκουμε στα ίδια σωματεία (συλλόγους, οργανώσεις, κ.α.)	4.3	2.6	19.3	17.6	76.4	79.8	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 29

Θέματα που συζητούν με τους γονείς και με τους φίλους

	15-19		15-19							
	Αγόρια N=356		Κορίτσια N=328							
	με τον πατέρα	με τη μητέρα	με τον πατέρα	με τη μητέρα						
δουλειάς	14.1	8.2	47.6	13.2	16.9	9.8	13.7	42.4	9.8	24.4
σχολείου/ καριέρας/	5.3	8.1	42.1	23.9	20.5	4.0	11.7	33.7	36.5	14.1
συνασθηματικά- ερωτικά	3.1	7.6	5.9	68.5	14.9	0.9	23.2	5.5	55.2	15.2
σχέσεων με τους άλλους	3.4	3.4	23.4	52.9	16.9	1.2	19.8	23.8	46.3	8.8
οικονομικά πολιτικά	14.9	5.6	31.7	24.2	23.3	14.0	11.0	35.7	23.8	15.5
οικογενειακά πολιτιστικά	6.7	7.6	79.2	2.2	4.2	2.1	21.6	66.8	6.4	3.0
(κινηματογράφο, θέατρο, βιβλία)	1.7	0.6	7.0	80.6	10.1	2.4	4.0	7.3	82.0	4.3
απόψεις για τη θρησκεία	2.0	4.2	22.8	19.4	51.7	3.7	5.8	15.5	35.7	39.3
αθλητικά (ποδόσφαιρο)	5.1	0.3	1.4	77.2	16.0	5.2	0.9	1.8	56.7	35.4
για μοτοσυκλέτες, αυτοκίνητο, κ.α.	3.9	0.5	2.3	63.4	29.9	2.8	0.6	2.4	47.7	46.5

ΠΙΝΑΚΑΣ 29α
Θέματα που συζητούν με τους γονείς και με τους φίλους

	20-24				20-24					
	Αγόρια N = 117				Κορίτσια N = 114					
	με τον πατέρα	με τη μητέρα	και με τους φίλους	με τον πατέρα	με τη μητέρα	και με τους φίλους	με τον πατέρα	με τη μητέρα	και με τους φίλους	
δουλειάς	14.5	8.5	47.0	23.1	6.8	6.3	16.7	36.8	27.8	12.5
σχολείου/ πανεπιστημίου	1.7	6.0	20.5	38.5	33.3	1.4	2.8	22.2	31.3	42.3
συναισθηματικά- ερωτικά	0.9	—	5.1	77.8	16.2	0.7	18.8	3.5	65.3	11.8
σχέσεων με τους άλλους	0.9	2.6	15.4	70.0	11.1	0.7	17.4	21.5	54.2	6.2
οικονομικά πολιτικά	6.8	4.3	30.8	48.7	9.4	10.5	8.4	29.4	41.9	9.8
οικογενειακά	2.6	11.1	78.6	2.6	5.1	4.9	17.4	65.3	7.6	4.9
πολιτιστικά (κινηματογράφο, θέατρο, βιβλία)	0.9	—	2.6	88.0	8.5	0.7	1.4	2.8	90.3	4.9
απόψεις για τη θρησκεία	1.7	2.6	15.4	26.5	18.8	2.1	9.0	11.8	47.9	29.2
αθλητικά (ποδόσφαιρο)	0.9	—	2.6	76.9	19.7	2.1	0.7	1.4	41.0	54.9
για μοτοσυκλέτες, αυτοκίνητο, κ.α.	1.7	—	0.9	59.8	37.6	—	—	1.4	36.1	62.5

ΠΙΝΑΚΑΣ 30

Πως βλέπεις τα όργανα της τάξης γενικά;

	15-19		20-24	
	N= 356 αγόρια	N= 328 κορίτσια	N= 117 αγόρια	N= 144 κορίτσια
με συμπάθεια	41.0	40.4	37.1	35.2
με αδιαφορία	51.4	52.6	51.7	56.3
με εχθρότητα	7.6	7.0	11.2	8.5
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

Κατά τη γνώμη σου, οι αστυνομικοί κάνουν διακρίσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους;

	15-19		20-24	
	N= 356 αγόρια	N= 328 κορίτσια	N= 117 αγόρια	N= 144 κορίτσια
συχνά	27.5	27.4	34.8	41.6
κάπου-κάπου	34.8	31.7	37.4	25.0
ποτέ	16.6	12.5	10.4	4.9
δεν έχω γνώμη	21.1	28.4	17.4	28.5
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

Σε βάρος ποιών κάνουν διακρίσεις;

	15-19		20-24	
	N=217 αγόρια	N=192 κορίτσια	N=83 αγόρια	N=94 κορίτσια
των κοινωνικο-πολιτικά ασθενέστερων	35.0	27.1	38.6	27.6
των πολιτικά αντίθετων	12.0	17.2	21.8	30.9
των νέων, των μακρυμάλληδων	9.2	17.2	7.2	12.8
των αναρχικών, των περιθω- ριακών	4.1	5.2	1.2	4.2
όσων έχουν βεβαρημένο μητρώο των μηχανόβιων	3.7 2.8	3.1 1.6	— 2.4	2.1 —
αυτών που δεν γνωρίζουν (ή, μεροληπτούν υπέρ γνωστών τους)	14.3	10.9	9.6	11.7
όσων αντιτίθενται στα προσωπικά τους συμφέροντα	2.3	1.1	4.8	1.1
άλλο	7.9	5.7	4.8	1.1
δεν ξέρω, δεν απαντώ	8.7	10.9	9.6	8.5
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 33

Ποιά είναι η γνώμη σου για τους πολιτικούς γενικά;

	15-19		20-24	
	N= 356 αγόρια	N=328 κορίτσια	N= 117 αγόρια	N= 144 κορίτσια
είναι εκπρόσωποι του λαού και πάσχίζουν για τα συμφέροντά του	33.0	28.4	27.6	29.2
επιδιώκουν την ατομική τους προβολή και την ικανοποίηση των προσωπικών τους φιλοδοξιών	23.9	33.2	32.8	33.3
είναι μετριότητες που προσπαθούν να επιπλεύσουν	4.2	5.2	5.2	6.2
είναι συνηθισμένοι άνθρωποι που προσπαθούν να κάνουν καλά τη δουλειά τους	28.2	28.0	23.3	22.2
είναι διεφθαρμένοι	3.7	3.1	6.0	4.2
δεν έχω γνώμη, δέν μ' ενδιαφέρει	5.6	2.1	3.4	2.8
άλλο	1.4	—	1.7	2.1
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 34

Ποιά είναι η γνώμη σου για τις υπαίθριες συγκεντρώσεις
και πορείες πολιτικού χαρακτήρα;

	15-19		20-24	
	N= 356 αγόρια	N= 328 κορίτσια	N= 117 αγόρια	N= 144 κορίτσια
με αφήνουν αδιάφορο (-η)	32.2	27.0	18.8	14.7
θα έπρεπε ν' απαγορευούνται	2.3	1.2	0.8	0.7
δυσανασχető γιατί γίνονται συχνά	2.8	1.8	0.9	2.0
αποτελούν νόμιμο δικαίωμα των πολιτών	41.7	50.0	49.6	51.0
είναι μια από τις ουσιαστικές μορφές πάλης	21.7	20.0	29.9	31.5
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 35

Ποιά είναι τα προβλήματα της γενιάς σου πιστεύεις
ότι παραμένουν σήμερα άλυτα;

	15-19		20-24	
	N= 356 αγόρια	N= 328 κορίτσια	N= 117 αγόρια	N= 144 κορίτσια
ανεργία, οικονομικό πρόβλημα	49.7	40.2	59.8	66.0
χάσμα γενεών	11.5	24.1	2.6	9.7
παιδεία, βελτίωση σπουδών	14.9	15.2	14.5	9.7
διασκέδαση, ψυχαγωγία	7.0	5.2	1.7	—
ναρκωτικά	3.9	5.8	2.6	6.3
άλλα*	11.4	6.6	17.3	6.3
χωρίς απάντηση	1.6	2.9	1.5	2.0
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

* έλλειψη υποδομής για αθλητικές δραστηριότητες, προβλήματα διαπροσωπικών σχέσεων και επικοινωνίας, στόχο στη ζωή, το υπαρξιακό πρόβλημα, λανθασμένη διαπαιδαγώγηση, κ.ά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 36

Πόσο σημαντικά θεωρείς τα παρακάτω στη ζωή σου σήμερα;

15-19	N=356		N=328		Σύνολο		
	αγόρια	κορίτσια	αγόρια	κορίτσια	αγόρια	κορίτσια	
πολύ σημαντικό	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	
τη φιλία	76.8	63.2	21.7	35.7	1.5	1.1	100.0
το χρήμα	22.0	26.1	61.2	63.5	16.8	10.4	100.0
ένα σταθερό συναισθηματικό δεσμό	31.1	20.2	52.7	59.3	16.2	20.5	100.0
την επαγγελματική σταδιοδρομία	76.5	70.5	21.7	27.3	1.8	2.2	100.0
τις σπουδές	60.1	51.7	32.3	38.8	7.6	9.5	100.0
την πολιτική (ή κοινωνική δράση)	13.5	10.1	63.6	44.7	22.9	45.2	100.0
τη δημιουργία οικογένειας	25.9	24.2	45.4	52.8	28.7	23.0	100.0
τον ελεύθερο χρόνο και τα χόμπυ	27.4	26.4	65.3	67.1	7.3	6.5	100.0
τις κοινωνικές σχέσεις	40.9	30.7	56.1	62.6	3.0	6.7	100.0
τη θρησκεία	11.6	9.8	50.0	48.6	38.4	41.6	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 36α

Πόσο σημαντικά θεωρείς τα παρακάτω στη ζωή σου σήμερα;

20-24	N = 117 αγόρια		N = 144 κορίτσια		Σύνολο	
	πολύ σημαντικό	σημαντικό	σημαντικό	ασημαντο	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.
	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.	ΚΟΡ.	ΑΓΟΡ.
τη φιλία	64.6	70.0	31.9	29.1	3.5	0.9
το χρήμα	27.8	23.1	61.8	64.1	10.4	12.8
ένα σταθερό συναισθη- ματικό δεσμό	55.5	31.6	38.2	53.0	6.3	15.4
την επαγγελματική σταδιοδρομία	66.0	68.3	29.2	27.4	4.8	4.3
τις σπουδές	45.1	35.1	38.2	50.4	16.7	14.5
την πολιτική (ή κοι- νωνική δράση)	17.4	12.0	66.0	57.3	16.6	30.7
τη δημιουργία οικο- γένειας	37.5	30.8	46.5	36.7	16.0	32.5
τον ελεύθερο χρόνο και τα χόμπι	30.6	23.1	63.2	68.4	6.2	8.5
τις κοινωνικές σχέσεις	38.9	27.4	58.3	65.8	2.8	6.8
τη θρησκεία	12.5	4.3	32.6	34.2	54.9	61.5

ΠΙΝΑΚΑΣ 37
Συμφοινές ή διαφοινές με τις παρακείμενες απόψεις:

	15-19			20-24												
	αγόρια (N = 356)	κόριτσα (N = 328)	αγόρια (N = 117)	κόριτσα (N = 144)												
	συνφωνών διαφωνών	συνφωνών διαφωνών	συνφωνών διαφωνών	συνφωνών διαφωνών												
	δεν έχω γνώμη	δεν έχω γνώμη	δεν έχω γνώμη	δεν έχω γνώμη												
	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο												
η θέση της γυναίκας πρέπει να είναι περισσότερο στο σπίτι παρά στην εργασία	39.0	53.0	8.0	100.0	13.9	84.0	1.9	100.0	38.5	55.5	6.0	100.0	18.4	81.6	—	100.0
οι γυναίκες πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα κι υποχρεώσεις με τους άντρες	78.6	17.3	4.1	100.0	91.0	6.9	1.9	100.0	77.8	17.1	5.1	100.0	94.2	5.8	—	100.0
οι άντρες κι οι γυναίκες πρέπει να μοιράζονται τις δουλειές του σπιτιού	57.2	36.4	6.4	100.0	84.0	13.6	2.4	100.0	60.7	31.6	7.7	100.0	88.4	9.9	1.7	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 38

Αν είχες τα απαραίτητα χρήματα, τι θα έκανες πρώτα-πρώτα;

	15-19		20-24	
	N=356 αγόρια	N=328 κορίτσια	N=117 αγόρια	N=144 κορίτσια
ταξίδια, εκδρομές	14.9	27.7	18.8	26.4
σπουδές, επιμόρφωση	3.9	4.6	4.4	7.6
δική μου δουλειά, επενδύσεις, αποταμίευση	15.3	6.4	27.5	9.1
σπίτι, αυτοκίνητο, μηχανάκι	44.9	37.5	36.8	41.8
βιβλία, δίσκους, μουσικό όργανο	4.3	2.8	4.4	2.2
ρούχα και άλλα καταναλω- τικά αγαθά	2.9	6.8	1.0	2.9
θα βοηθούσα οικονομικά οικογένεια ή φίλους	7.4	7.2	1.8	6.4
δεν έχω σκεφτεί	2.9	5.5	1.8	—
άλλο	3.5	1.5	3.5	3.6
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 39

Τι νομίζεις ότι χρειάζεται για να πετύχει κανείς σήμερα στη ζωή:

	15-19		20-24	
	N = 356 αγόρια	N = 328 κορίτσια	N = 117 αγόρια	N = 144 κορίτσια
χρήμα	21.3	19.8	23.9	27.8
σπουδές, μόρφωση	19.7	21.3	12.0	18.1
θέληση, επιμονή, εργατικότητα, δυναμικότητα	16.0	14.9	17.9	11.1
θάρρος, αυτοπεποίθηση	7.9	10.1	11.1	14.6
εξυπνάδα, να εκμεταλλεύεσαι τις ευκαιρίες	8.1	10.4	7.7	9.7
γνωριμίες, μέσον	4.8	6.7	6.0	7.6
άλλο*	21.2	16.4	19.7	10.5
χωρίς απάντηση	1.0	0.4	1.7	0.6
Σύνολο	100.0	100.0	100.0	100.0

* τύχη, ηθικές αρχές, μυαλό, πνευματικές ικανότητες, συγκροτημένη προσωπικότητα, φιλοδοξία, σωστή επιλογή επαγγέλματος, βοήθεια από άλλους.

* τύχη, ηθικές αρχές, μυαλό, πνευματικές ικανότητες, συγκροτημένη προσωπικότητα, φιλοδοξία, σωστή επιλογή επαγγέλματος, βοήθεια από άλλους.